

**Kihasználatlanul hagyott lehetőségek
Empirikus vizsgálat Mezőtúron és ennek tanulságai**

**Opportunities Left Unexploited
An Empirical Research in Mezőtúr and Its Illuminating Results**

Készítette:

Molnárné Sipos Tímea
Szolnoki Főiskola
Műszaki és Agrárgazdasági Intézet
Gazdaság és Vidékfejlesztési Agrármérnök szakos
III. Évfolyamos
Levelezős hallgató

Témavezető:

Dr. Huff Endre Béla PhD
Főiskolai docens
Szolnoki Főiskola
Társadalomtudományok és Kommunikáció Tanszék

Készirat lezárása: 2011. október 30.

TARTALOM

Bevezetés

1. Kihasztnálatlanul hagyott lehetőségek a régmúlt időkben
 - 1.1. Történelmi tanulságok
 - 1.2. Berettyó
 2. Szüleink emlékezet
 - 2.1. Gazdasági problémák
 - 2.2. Gazdasági élet
 - 2.3. Túri fazekasság
 3. Mezőtúr, az iskolaváros
 4. Statisztikai adatok értékelése
 - 4.1. Mezőtúr területi megoszlása (1786-1935)
 - 4.2. Mezőtúr jószágállományának alakulása (1737-1935)
 - 4.3. Mezőtúr népességének megoszlása gazdasági ágak szerint (1949-1980)
 - 4.4. A működő vállalkozások száma Mezőgazdaság, vad- erdő-, halgazdálkodás Jász-Nagykun-Szolnok Megye (2000-2008)
 - 4.5. Állatállomány alakulása Jász-Nagykun-Szolnok Megye (2000-2009)
 - 4.6. Mezőtúr lakosságának alakulása (1468-2009)
 - 4.7. Megyei munkanélküliség hatása Mezőtúr népességére
 - 4.8. Főiskola tanulói létszáma Mezőtúr 1960-2010
 - 4.9. Megoszlás kor szerint Mezőtúr
 5. Mezőtúr városrészei
- Összefoglaláskép Mezőtúr jövőképeinek bemutatása
- Irodalomjegyzék

Melléklet

Országos statisztikai adatok:

- I. Népesség, népmozgalom (1941-)
- II. A gazdaságilag inaktív népesség száma (2000-)
- III. A munkanélküliek száma (2000-)
- IV. A gazdaságilag aktív népesség száma (2000-)

Mezőtúr város statisztikai adatai:

- V. A 131 intézmény elosztása funkciócsoportonként, városonként és diszperziós érték szerint (1984-86 közötti állapot)
- VI. Néhány kommunális mutató (1985-1988)
- VII. Kiskereskedelmi boltok és vendéglátóhelyek néhány adata (1985-1988)
- VIII. A lakosság száma (1757-1941)
- IX. Bel-, és külterületi népesség százalékos megoszlása
- X. Birtokmegoszlás (1895, 1935)
- XI. Mezőgazdaság
- XII. Állattenyésztés
- XIII. Kisipar, Kereskedelem
- XIV. A népesség összetételének változása népgazdasági ágak szerint
- XV. A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség szerint
- XVI. Gazdasági aktivitás, 2001. február 1.
- XVII. Népmozgalom 2004
- XVIII. Regisztrált munkanélküliek (2000, 2004. december 2.)
- XIX. Település, terület, népesség, 2005. január 1.

BEVEZETÉS

1. kép

Forrás: <http://magyarorszag.terkepek.net/szolnok/index.html>

Mezőtúr Jász-Nagykun-Szolnok Megye délkeleti részén fekvő, több mint 600 éves városi múltta visszatekintő 18000 lakosú mezőváros. (1. kép) A Sárrét mocsarain át az egyetlen átjárás Budáról-Erdélybe csak a mezőtúri résznél volt lehetséges. Tengerszint feletti magasságából származó előnyei már a szabályozások előtt sokat ígérő jövőképpel kecsegtették ezen a területen letelepedőket. Az átkelőhely miatt vásártartási jogot kapott, a „Túri Vásár”-ok¹ pedig az Alföld legnagyobb vásárai között szerepelnek. Mezővárosi elnevezésben pedig benne van, hogy az itt élő emberek többsége mezőgazdaságból és iparos tevékenységekből élt.

Kutatásom témája Mezőtúr település társadalmi és gazdasági viszonyainak elemzése segítségével fejlesztési irányainak, lehetőségeinek feltárása. Demográfiai és gazdasági adatok elemzése, gazdaságtörténeti párhuzamok feltárása, valamint néhány meghatározó személlyel készített interjú segítségével Mezőtúr regionális helyének meghatározására teszek kísérletet. Mindeközben nem titkolt szándékom, célom, hogy Mezőtúr példáján keresztül bemutassam a kistérségi központok regionális lehetőségeit. Hasonló helyzetben lévő települések vizsgálatához egyfajta módszert kínálni.

1 Mezőtúr a régi időkben még Túr volt, a mai Túró területén helyezkedett el. A Túr szó eredete egyes feljegyzések szerint tur-mag török igéből származik, mely álló mocsaras vizet jelent.

Eddigi tanulmányaim alapján nyilvánvalóvá vált, hogy a hagyományos, egydimenziós megközelítések, és módszerek önmagukban nem fedik fel a teljes körű problémát,² így e problémák feltárása és a megfelelő megoldási javaslatok készítése holisztikus szemléletet igényel.

Kiindulópontjaim (források) a következők:

- Történelmi tanulságok áttekintése melyek aktuálisan is szerepet játszanak.
- Történelmi adatközlők információinak feldolgozása, nézeteik ütköztetése. Feldolgozásukat az ún. oral history módszerével végeztem.
- Interjúk a térség gazdasági és politikai életét meghatározó személyiségeivel. Tartalomelemzés alkalmazása. Annak feltárása, hogy vélekedéseik szerint mi volt régen és ma kihasználható/kihasználatlan lehetőség.
- Szociális, demográfiai adottságok bemutatása a lehetőségek nézőpontja szerint.
- Kulturális, adottságokból levont tanulságok. Szellemi, anyagi, munka, kultúra, mint adottság
- A begyűjtött adatok - matematikai, statisztikai – elemzése. Önálló kutatás, a rendelkezésre álló adatok elemzése, rendszerezése, párhuzamok kimutatása, dokumentálása. Általánosításra alkalmas tanulságok levonása.

Valódi kitörési pontok akkor találhatók, kihasználhatók, ha e problémák valamelyest megoldásra kerülnek. Mezőtúr példáján keresztül pontosan látszik, hogy mindig érdemes figyelembe venni, hogy kistérségi központok gazdaságának, versenyképességének javítása hosszútávon csak úgy képzelhető el, ha állami, önkormányzati és tulajdonosi érdekek összehangoltan jelennek meg. Például a mezőgazdaság fejlesztésének gerincét annak gépesítésének modernizációja jelenti, mely társadalmi és gazdasági hatékonysághoz vezet. Azonban az önállóság növelése elengedhetetlen feltétele a fejlődésnek.³

² Település-gazdaságtani, demográfiai, agrár-gazdaságtani, szociológiai vizsgálatok önmagukban nem kielégítőek. Számos egyéb szakterületet kell még bevonni. Mezőtúr vonatkozásában ilyen a település térségi előnyeinek feltárni képes geológiai, vízrajzi, mezőgazdasági szakmákat.

³ A kitörési pontok megtalálásában fontos szerepet kaphatnának az Unió Pályázatok, melyek új még el nem szalasztott lehetőségeket jelentenek a jelen és jövő számára, mind az önálló gazdaságok, mind Mezőtúr Önkormányzatának számára.

A 150 fő/km² népsűrűség alatti területek „vidéki térségnek” (Mezőtúr 66,7 fő/ km² népsűrűségű) számítanak az EU számára. Ez azt jelenti, hogy az 27 EU tagország közel 60%-a ilyen térségen él. A vidékfejlesztés több ágazat összefonódását jelenti, mint például a mikro-, kis-, középsztintű ipari, turisztikai, mezőgazdasági, területfejlesztési, önkormányzati, humán- és szociálpolitikai erőforrások fejlesztését.

ÚMVP: Az Európai Unió Tanácsa 2007-ben a közösségi agrártámogatásokat jelentős mértékben változtatta. Ezért 2007-2013 között az ilyen jellegű támogatások az EMVA (Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap) – ban összpontosulnak. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programját a Unió Vidékfejlesztési Bizottsága 2007 szeptemberében fogadta el. Az ÚMVP intézkedése által 5 milliárd euró, azaz hozzávetőlegesen az árfolyam aktuális mozgását számba véve 1300 milliárd forinttámogatás vált elérhetővé, főleg az agráriumot támogatva.

Szeretném hangsúlyozni, dolgozatomnak nem része Mezőtúr kommunikációs (marketing és pr.) lehetőségeinek feltárása. Annak az egyébként kiemelkedően fontos kérdésnek a vizsgálata meghaladná (túlfeszítené) a dolgozat kompetenciáját.

1. A KIHASZNÁLATLANÚL HAGYOTT LEHETŐSÉGEK A RÉGMÚLT IDŐKBEN

1.1. Történelmi tanulságok

A következőkben Mezőtúr mezőgazdasági, ipari, településfejlesztési helyzetének változásairól, lehetőségeiről lesz szó, történelmi események szemszögéből, népességének, területi megoszlásának, jószágállományának alakulásáról statisztikai adatok értékelésével, mélyinterjúk segítségével.

- Mi vezetett arra, hogy a város pont ezen a helyen található napjainkban?
- Hogyan kapta meg és hogyan élt a Kolbász-széki kunok privilégiumával?
- Miért és hogyan váltotta le a földművelés az állattartást?
- Mikor került túlsúlyba az ipar és a kereskedelem és ezek miként alakították a város jelenlegi arculatát?

Mezőtúr a honfoglalás előtt is lakott terület volt, az itt élők halászó és vadászó tevékenységet folytattak. Később a legeltetés, pásztorkodás vette át a főszerepet, mely jó alkalomnak bizonyult a későbbi állattartásnak és állatvásároknak. Már ekkor érzékelhető volt mezőgazdasági adottságaiban rejlő lehetőségeinek nagysága. A református egyház helyi anyakönyvében 1714-ből található bejegyzés értelmében „Túr egyidős a magyar királysággal.”⁴ Kialakulásának elsősorban földrajzi adottságai szolgáltattak alapot. Fekvése, mindössze néhány méterrel magasabb tengerszint feletti magassága meghatározónak bizonyult. A tatárjárás idején, mint Magyarország minden területén ezen a részen is hatalmas károkat szenvedett, ekkor még a mai Túrtő területén elhelyezkedő település. Azonban az itt élők lakóhelyüket újjáépítették a mai város területén a Berettyó folyó mentén, ahol, ma is őrzi gazdag történelmi múltját.

A Sárrét mocsarain át az egyetlen átjárás Budáról-Erdélybe csak a mezőtúri résznél volt lehetséges, tengerszint feletti magasságából származó előnye miatt. Ekkor a Baár - Kalán nemzetség területe

Hazánk 2004 - óta Európai Unió tagállam, 2007-es évtől lehetséges az Unió Pályázatok beadása (Új Magyarország Fejlesztési Terv), előtte Regionális fejlesztési Tanács által kiírt Miniszteri Pályázatok megcélzására volt lehetséges, melyről adatok nem állnak rendelkezésemre, azonban a 2007 óta több Önkormányzat által beadott pályázat valósult meg, azonban ezen adatok bizalmas kezelését kérték.

⁴ Régi oklevelek a Túr folyó partján lévő Túr városát Thurtur néven említik, később 1688-ban Nagy-Túrként, 1730-ban Tisza- Túrként majd a XVIII. sz.-tól Mező- Túrként találhatunk róla bejegyzéseket.

volt, majd 1266-ban IV Béla előtt tett végrendelet szerint Túr a Nyulak - szigeti (Margitsziget) domonkos-rendi apácakolostorra szállt. I. (Nagy) Lajos is több alkalommal jár Túron, Ő adományozta Túrnak az Anjou-liliomos címerét⁵ és nevéhez fűződik a céhek szervezkedésére vonatkozó 1376. évi parancs, mely egyes fejlett falvak és mezővárosok városi státuszát rendezte, így 1378-ban Túr mezővárosi rangra emelkedett. 1405-ben Zsigmond király engedélyezte, hogy a várost árkokkal és védőfallal erősítsék meg, ez is mutatta akkori jelentőségét.

Kereskedelmi befolyását növelte, hogy ún. templomos város volt és rendelkezett piactérrel. A vásártartás elsősorban állatvásárokat jelentett, ezért a szarvasmarhatartás virágzásnak indult, de a céhek megalakulásával, a helyi kézművesipar is növekedett. 1441–1463 -ig 16 kézműiparos élt itt, közöttük szűcs, borbély, fürdőmester, cserepes, takács.

1450-ben Túr a Hunyadi latifundium részévé vált. Mátyás korában és azt követően II. Ulászló uralkodása alatt Túr mezőváros kiváltságos jogokkal rendelkezett (Kolbász-széki kunok kiváltságai). Maguk választhatták 12 szenátusi tagjukat, a város elöljárói oszthatták meg a közterheket, felsőfokon saját választott bírák ítélték valamint a dézsma egy része a városé lehetett. Mátyás a török elleni küzdelemben vitézül harcoló katonáinak adta a várost. Ők a következők voltak: Szilágyi Mihály, később özvegye Báthory Margit (alsó rész), Nagykállói Kállay Pál, Lökös János, Kállay Lőrinc, Parlaghy György, Parlaghy Pál (felső rész). Mátyás halála után a terület Corvin Jánosra szállt, aki 1491-ben eladta Zehernyei Derencsényi Imrének. 1498-ban II Ulászló korlátozta a marhakereskedelmet, mely ekkor már jelentős részét tette ki Túr jövedelmének. Miután megszűnt, a dézsma pénzbeli megváltásának lehetősége a túriak helyzete rosszabbra fordult. Később, gazdasági visszaélések kezdődtek a kiváltságos jogokkal.

Mohács eleste után Ali pasa Szolnok felé vette az útját, ezért a város sora megpecsételődött Egerre és Gyulára támaszkodhatott, ezek pedig távol voltak. (kizsákmányolás, katonailag meggyengült). Az ország három részre szakadt, Túr pedig Szapolyai/Zápolya János király uralma alá került. A 16. században mégis kiemelkedő jelentőségű mezővárossá forrta ismét ki magát. Túr ekkori lakossága

5 A liliomos címer különösen figyelemreméltó. „A jelenleg elfogadott természetes rajzú liliom heraldikai ritkaság, a magyar anyanyelvű területeket is figyelembe véve jelenleg az országban egyedülálló. Ezen ábrázolás legkorábbi dokumentuma 1576-ból ismert. (...)Bodoki Fodor Zoltán Mezőtúr város története című munkája is tartalmazza. Ebben a műben megtalálható az ún. kék alapon Anjou liliomos városi címer is, melyről úgy tudtuk, hogy I. (Nagy) Lajos király adományozta a városnak, az 1378-as évhez kötött vásártartási joggal.”

Forrás: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:84-S2FNjuh0J:www.mezotur.hu/mezotur/jelkepeink/+A+jelenleg+elfogadott+term%C3%A9szetes+rajz%C3%BA+liliom+heraldikai+ritkas%C3%A1g,+a+magyar+anyanyelv%C5%B1+ter%C3%BCleteket+is+figyelembe+v%C3%A9ve+jelenleg+az+orsz%C3%A1gban+egyed%C3%BCl%C3%A1ll%C3%B3.+Ezen+term%C3%A1br%C3%A1z%C3%A1s+legkor%C3%A1bbi+dokumentuma+1576-b%C3%B3l+ismert,+amely+n%C3%A9h%C3%A1ny+C3%A9vtized+alatt+valamely+csal%C3%A1di+c%C3%ADm&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu&lr=lang_hu Letöltés dátuma: 2010. augusztus. 26.

Mezőtúr város történelmi címere olyan típusú érték, amelyre egy térségi marketing bátran építhet.

992 fő volt, míg Ványa 201, Csej 48 Túrkeve⁴⁴, Sima 55, Póhamara 44 lakost számlált. Ebben az időben ez is mutatta jelentőségének nagyságát. Elsők között kapcsolódtak a reformációhoz és alakult meg 1530-ban a református egyházi iskola. Ezzel Túr már kulturális értékeket is képviselt. Egyes írások szerint hatalmas terület vette körül és Debrecen követően itt volt a leggazdagabb a parókia.

II. József idejében került sor a pontos földkimérésére Túr területén, ez alkalommal Magyarországon elsőként 1600 négyszögöles kataszteri holdat, ekkor Túr már átvészelte a Rákóczi szabadságharc, 1711–1756 - os parasztlázadás (Péró) megpróbáltatásait. 1756-ban bevezették az urbáriumot, melyet 1766-ban az alsó-részi lakosság kérésére visszavontak. Mégis mindettől eltekintve fejlődött, természetesen ősi adottságai, fekvése miatt a mezőgazdaság és állattenyésztés irányába. Rendszeres vásárok voltak és önfenntartó tanyák, tanyaközösségek jöttek létre. 1811–1847 az első mezőtúri agrárjellegű parasztmegmozdulás, melynek háttéréül az 1814-15-16-os árvizek szolgáltak, a Körös és a Berettyó az egész határt elborított, ezzel egyidejűleg a jószágállományt súlyos marhavész tizedelte. 1850-ben földméréseket végeztek, mérnökök és a városi tanács tagjainak segítségével, ez azért számított nagy lépésnek, mert ezek a mérések pontosak voltak és ezen a területen ekkor jelent meg először az 1660 négyszögöles kataszteri hold, mint mérési egység. Szántó–15544, rét–14256, kert–22, legelő–38378. szőlő–628 kataszteri hold.

1869 és 1900 között 25383-ra emelkedett a város lakosainak száma, mikor megkezdődött a Berettyó szabályozása és a csatornázási munkálatai. Megalakult a Mezőtúr-Mesterszállási Ármentesítő és Belvízszabályozó Társulat.

1.2. A Berettyó

A Berettyó nem a könnyen hajózható folyók kategóriájába tartozik. Nem túl széles, néhol két hajó sem fér el egymás mellett, megfordulni (különösen a felső szakaszon) szinte lehetetlen. Bedőlt fák, a hidak alatt sziklák nehezítik a haladást. Kikötési lehetőség alig akad, az is főként a hidak alatt. A part közepes vízállásnál végig magas, hajókat kiemelni csak egyenként lehet. Az ártéren azonban végig kiváló táborozóhelyek találhatók. Ez nem volt mindig így. 1881-ben a gátakat építette. Nagyapáink még látták a kikötő hajókat melyek a körös felől érkeztek és Mezőtúr Gyoma felé vezető hídjánál kötöttek ki. Áruforgalom és személyszállítás egyaránt zajlott, jöttek hajók Románia felől is szép számmal. Ma már csak rozsdás horgonyzástíltó tábla és a híd előtt kiszélesített folyó emlékeztet régi fénykorára.

A Békésszentandrási duzzasztó és a Hortobágy – Berettyó - Körös hajókapu elkészülte után, 1942-től a városban állandó személyhajóárat volt.

Az 1800-as évek végén a vasút megépítése után megélénkült az élettel a kereskedelmi forgalom is. A szabályozások hatására pedig megnőtt a rendelkezésre álló szántóföld mérete, ezáltal nőtt az egy főre eső terményátlag és az állatok (szarvasmarha, juh, ló) száma is, melyeket már nem csak saját ellátásukra, hanem az helyi vágóhíd számára tenyésztettek. A vasút lehetőséget adott az élelmiszerek szállítására, terjesztésére. Jellemzővé vált a szőlő és kertgazdálkodás. Fejlődésnek indultak a kisiparok. A város református iskolájának könyvtárában 1885-ben 3123 db volt. Két nyomda is működött ekkor és 1887-ben megjelent az első rendszeresen nyomtatott újság. Mezőtúr egészségügyi ellátásáért 1890-ben 5 orvos, 3 gyógyszerész és 18 szülésznő volt felelős, ez meglehetősen kevésnek bizonyult. További szolgáltatások: Városi Gőz- és Kádfürdő, Nőegylet, Gyermekmenedék, Vadásztársaság, valamint különböző sportszervezetek.

Századforduló a politikai küzdelmek időszaka is volt. Az 1900-as évek elején a kis és középbirtokosok sorsa rosszra fordult, eladósodtak és a régen jómódú város egyre inkább szegény gabonatermelő várossá alakult vissza. Az állattenyésztés a legelők felszántásával csökkent és a sertésvész is nagy károkat okozott. A vágóhíd forgalma visszaesett. 1914-ben hatalmassá vált a munkanélküliség, a vasúton hadi menetrend lépett be, fogyasztási cikkek ára az egekbe szökött, mezőgazdaságban dolgozókat, a lovakat elvitték a hadseregbe, a hiányzó munkaerőt orosz hadifoglyokkal igyekeztek pótolni. Az elkeseredés egyre nagyobb volt, 1918-ban a sztrájkhullám Mezőtúrt is elérte. Megalakult a Nemzetőrség. Októberben az Őszirozsás forradalom a Tanácsköztársaság, később az antant megszállás, majd Horthy Miklós hatalomra jutása. Kaotikus idők voltak a város életében is. Megjelentek a földmunkásszervezetek. Tisza Antal vezetésével megalakította a Földmunkások Országos Szövetségét, mely a mezőtúri csoportokkal is összeköttetésben állt.

1923–33 között Mezőtúron a munkanélküliek száma meghaladta a 3000 főt. A földmunkások helyzete egyre súlyosabbá vált. A város állandó költségvetési hiánnyal küszködött-1925-ben 10 millió dolláros külföldi városi kölcsönt vállalt fel. Az 1929-es gazdasági válság hatására az élőállat vásárlóértéke csökkent, mely a település jószágállományának erőteljes eséséhez vezetett. Ez komoly gondot okozott, hiszen a talaj nem volt elég jó minőségű, az állatok pedig már nem jelentettek biztos forrást. A földáraz emelkedtek, a Herczfelder - féle birtokot mégis csupán értéke töredékéért vette meg a Szolnoki Cukorgyár (a kialakult föld- és terményárak miatt). 1930-ban egyébként is

gyenge gabonatermés miatt bevezették a gabonajegyet, ebben az évben Mezőtúr salgótarjáni villamos centrálén keresztül az országos áramhálózathoz csatlakozott, kövesutak épültek (42 km-nyi), a hídon kövezett adót szedtek.

A városháza építését és a Kossuth tér rendezését 1927-ben kezdték meg. Erre az időre tehető a Tűzoltó laktanya építése is. A város gépellátása 1935-ben megközelítette az országos átlagot.

Mezőtúr a két világháború között fokozatosan elveszítette – a századfordulón még megvolt – aktív gazdasági szerepét, amely környezetére, az egész kistérsége fejlődésére is jótékonyan hatott. Hitelállománya jelentősen nőtt, a gazdasági világválság időszakában eladósodott. Kiszolgáltatott helyzetén önállóan már nem tudott már úrrá lenni. A helyzet súlyos voltát jellemezte, hogy már szükséges anyagi fedezet hiányában talajjavító munkákra sem került sor.

1944-szeptemberében kezdődött meg a város kiürítése, amelynek keretén belül a város vezetősége, a közhivatalnokok, a posta, az iskolák tanárai, a csendőrség, rendőrség, pénzügyőrség, tűzoltóság, és a harcok megindulásakor a MÁV személyzete is elhagyta Mezőtúrt. A város vezetésének székhelyét Párkányba tette át. A második világháború a lakosok számára a szovjet csapatok 1944. októberi hadműveletével ért véget. Megkezdődött egy új a régitől merőben eltérő társadalmi rendszer felépítése, annak a társadalmi rendszernek, amely a régi renddel végleg szakított, ez forradalmi változást jelentett a város életébe.

1945 után az ország háború utáni újjáépítése kezdődött. Mezőtúrt és kistérsége számára ez az időszak elsősorban a mezőgazdaság szerkezetváltásának, a földreformoknak, és a szektor teljes kihasználásának a kora. Gazdasági és demográfiai adatok jól mutatják a változások intenzitását. (1, 2, 3. Táblázat.)

1949–1980 intervallumra az volt jellemző, hogy az inaktívak számában több lett a férfiak, illetve kevesebb a nők részvétele, ez nagy valószínűséggel a női munkapiac elterjedésének köszönhető, mivel Mezőtúr elvesztette eddigi befolyását és a talajjavító tevékenységek helyett az ipar rohamos fejlődésére fektettek nagyobb hangsúlyt. Az 1960-as évek végén 1970-es évek elején bevezették a GYES – t ill. a nyugdíjat, ebben az időben megnövekedett a munkanélküliek száma, ugyanakkor a gyermekek száma csökkent. 1960-as évek nagyszámú elvándorlási hullámot indított el, mivel a mezőgazdaságban feleslegessé vált munkaerő elhagyta a várost. A természetes szaporodás viszonylag alacsony volt. Bár 1970-ben egy fordítani látszott 1980-as évek alatt a természetes szaporodás stagnált, míg az elvándorlás közepes szinten maradt.

Az ipar térhódítása a tanyavilág csaknem teljes mértékű felszámolásával járt.

1941 után már lassabb volt a népesség növekedése.

Népesség adatok - Mezőtúr

1. táblázat

Évek	Lakosok száma (Fő)
1941	24864
1949	23343
1960	23611
1970	21930
1980	22024
1989	24473

Forrás: MTA Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990)

Népesség megoszlása kor szerint %-osan

2. táblázat

Évek	0-14 évesek	15-59 évesek	60 felettiek
1949	26,5	59,6	13,9
1960	25,7	59,2	15,1
1970	21,6	60,4	18
1980	22,2	60,3	17,5
1989	20,4	60,6	19

Forrás: MTA Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990)

A gazdasági aktivitás % - osan

3. táblázat

Évek	Aktív munkaképesek	Inaktívak	eltartottak
1949	44	2,9	53,1
1960	42,3	4,3	53,4
1970	43,2	12,4	44,4
1980	45,4	19,1	35,5

Forrás: MTA Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990)

Az adatok pontosan bemutatják, hogy a társadalmi- és gazdaság-történeti körülmények változásai milyen jelentős népmozgásokat eredményeztek. 1960–1988 között a városból 3765 fő vándorol el, míg a természetes szaporodás csupán 82 főre tehető.

Ebben az időben Mezőtúr teljes értékű járási székhely szintű város volt, adottságai hasonlóak Karcaghoz, bizonyos tekintetben meghaladták azt. Mezőtúr, Túrkeve, Kisújszállás és Karcag közel azonos tulajdonsággal rendelkezett, mégis különböző adottságai és vonzáskörzete miatt fejlődésük a későbbiekben igen eltérően alakult.

Mezőtúr az MTA kutatóintézete vizsgálatai szerint (Ld. V. melléklet. MTA. 1990) 21 meghatározó és fontos adottsággal rendelkezett. Jelentős egészségügyi ellátó kapacitással (regionális igényeket is kielégítő, belgyógyászati, labor, gyerek, szülészeti és nőgyógyászati részleggel rendelkező 200 ágyas kórházzal, valamint szakorvosi rendelővel), színvonalas oktatási hálózattal. Mezőgazdasági és ipari üzemek között több is volt, amelyet nem csak megyei, de országos szinten is számon tartottak.⁶ Az Ügyészség, Bíróság városi jelenléte szintén a kistérségi szerepet erősítette. 1984-ben már az 1000 lakosra jutó bolti m² terület elérte 520-at a forgalom pedig 41222 Ft-ot (Ld. VII. melléklet). A városi iskolák jó színvonalának köszönhetően térségi szerepük megnövekedett. Mezőtúr a több száz éves oktatási rendszerére büszke iskolavárossá vált. E bemutatott körülmények, a jó földrajzi elhelyezkedése, és a vasúti fővonalhoz csatlakozása miatt egy kecsegtető jövő képét sejtette.

Ezzel szemben a helyzet úgy alakult, hogy a térségnek több, hasonló adottsággal rendelkező, és egymással rivalizáló kis városa beárnyékolta egymást. Egyiknek sem sikerült nagy vonzáskörzetet teremtenie, gátolva egymás fejlődését.

A tanyavilág felszámolása – mely egyébként jóval a rendszerváltást megelőzően elkezdődött – és a pénzhiány következtében a földek elhanyagoltá váltak. Nem voltak önfenntartó gazdaságok, minden az ipar és a kereskedelem függvénye lett. A térségben a helyüket kereső városok, miként Mezőtúr is, két tűz közé került. Végül Karcag emelkedett ki, és vált a régió, vezető szereplőjévé.

Történelmi áttekintésünk tanulságait a következőképpen lehet levonni:

- Mezőtúr egyetlen jelentős természeti forrást sem tudott eredményesen felhasználni (pl. termálvíz, folyók, vízenergia stb..) üzemek nagy része nem volt önálló, a termelési és technológiai kapcsolatok korlátozottak voltak.
- A vasút jelentős szerepe nem elégséges hozzá, hogy ellensúlyozza a jó minőségű úthálózat és infrastruktúra hiányát, mely rányomta bélyegét a városra. A belső ellátási különbségek többnyire nem saját érdekviszonyok igényeit, eltéréseit tükrözték. A még létező peremkerületek hátrányosabb helyzetbe kerültek. A fejlődés a városközpontokba centralizálódott.
- A rendszerváltáskor alakult politikai szervezetek és pártok városi szervezetei⁷ programjukba

⁶ Jelentősebb mezőgazdasági és ipari üzemek a következők voltak: ÁFÉSZ központ, Malom, Sütőipar, Fazekas ipar, Alkotmány TSZ, Béke TSZ, Magyar- Mongol Bar. TSZ, Petőfi TSZ, Sallai TSZ, Új Élet TSZ, Új Reménység TSZ, Vörös október TSZ, Bercsényi TSZ.

⁷ A város életében szerepet vállaló politikai szervezetek és pártok voltak az Agrárreformkör, az Alternatív Közművelődési Egyesület, a Független Kiszgazda Földmunkás és Polgári Párt, az MDF, a Magyar Szocialista

vették a gondok orvoslását, Mezőtúr és vidéke modernizációját, Mezőtúr vezető szerepének erősítését. A rendszerváltás kiélezett időszakában az erősen ingadozó politikai hangulat akadályozta őket. Még a szakértői szinten politikailag semleges szakmai viták sem segítették a kiélezett érdekellentétek feloldását.

2. SZÜLEINK EMLÉKEZETE

Elszalasztott lehetőségek feltárása azon emlékek alapján, melyek szüleink emlékezetében élnek. Interjúk elemzése, melyek a térség meghatározó gazdasági, közéleti és politikai szereplőivel, véleményformáló személyiségeivel készültek.

2.1. Gazdasági problémák

1944. dec.22.-én az Ideiglenes Nemzeti Kormány meghirdette a földbirtokosi, és egyházi földtulajdonok szétosztását. Mezőtúron 1232 család jutott földtulajdonhoz. A termelés nehézségekbe ütközött az eszközök hiánya miatt. A probléma megoldását a traktorállomások alakulásai jelentették, 1945-ben 3400 db traktorral, 1947-ben már 8900 db volt a gépek száma.

1947-ben megalakult a Bánrévei Állami Gazdaság.

Mezőtúron 1948 júli.4.-én alakult traktorállomás, 12 db traktorral. Ahol 1949-ben már 34 traktor és 180 ember dolgozott. A bérek igen jónak számítottak 500-600 Ft. A gépállomás nagy szerepet játszott a gépészoktatásban, gyakorlati képzésben.

1948-ban Rákosi meghirdette a téjesesítést. Már ez évtől a gazdák közül többen szakcsoportokat alakítottak. A kisparasztok nem sokáig élvezhették a földtulajdonos érzést. Mezőtúron 1949-ben megkezdődött a tsz-ek megalakulása, ún. kolhozokat⁸ alapítottak. 1951-re már 10 termelő szövetkezet működött. A tagság egy része, a termelési nehézségek miatt önként vitte be az eszközeit a szövetkezetbe, és lett tag. A többi paraszt kényszerítve, kemény „meggyőzés” hatására lépett be, melyet az akkori csendőrség felügyelt. Még ebben az évben Termelő Szövetkezeti várossá

Munkáspárt, az MSZP, a Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége, a Pétery Károly Társaság, és a Szabad Demokraták Szövetsége.

8 **Kolhoz:** orosz "коллективное хозяйство", azaz „közös gazdaság” szóösszevonással keletkezett rövidítése az egykori Szovjetunió mezőgazdaságának tipikus termelőszövetkezeti formája. Az állami gazdaságokkal (szofhoz) szemben a kolhoz, önállóan gazdálkodó, állami támogatásban nem részesülő szövetkezeti formaként jött létre.

nyilvánította Mezőtúrt a kormány. Ez új lehetőséget nyújtott a tsz-eknek. A központi irányítású termelésbe néhány új ötlet is „becsúszott”. Ilyen volt pl. a gyapottermesztés, ami elég nagy kudarccal lett. *(Matlák Ferenc TSZ nyugdíjas, Sipos Gyula volt Tsz dolgozó)*

1950-es években Mezőtúron jéggyár is volt, ahonnan lovas kocsikkal szállították a jeget a boltokba, az élelmiszerek hűtésének céljából. A városban hatalmas virágkertészet és savanyító üzem is működött kb. a 60-as évek végéig. Az 1956-os forradalom után sok paraszt visszavette eszközeit és újra önálló gazdálkodásba kezdett. Ezek után az addigi 10 tsz-ből csak 3 maradt meg, ezek a Bercsényi, Petőfi, és az Új Élet. A többi 7 tsz-ből 24 kisebb termelő szövetkezet alakult ki. A rosszul gazdálkodó szövetkezetekből a tagok, a jobb Tsz-ekbe átléptek 1958-ra már csak 20 tsz maradt.

A város területei kiválóan alkalmasnak mutatkoztak a rizs termesztésére (Szarvas és Törökszentmiklós felé), egyéb területein pedig főleg burgonyát, hagymát, paprikát, borsót és egyéb konyhakerti növényeket termeltek, azonban amikor megkezdődtek a táblásítások a tömegtakarmányok termelése érdekében, az addigi csatornaárkokat, öntözőárkokat betemették, területeket feltöltötték. Ennek eredményeképpen a föld tavasszal vizes és lágy volt, a nyár folyamán pedig túlszáraz. *(Matlák Ferenc TSZ nyugdíjas, Sipos Gyula volt Tsz dolgozó)*

1961-ben az egyesülések után 8 szövetkezet alakult újjá. Az öntözést 1962-ben kezdték központi segítséggel fejleszteni. Tiszaföldvár és Mezőhék fele, a Táncsics, ill. Lenin TSZ területein földalatti öntözőhálózatot alakítottak ki. Ekkoriban került sor a kiselejtezett amerikai öntözőrendszerek a „lineárok” behozatalára. Amerika nem az egész értéket pénzben kérte, terményt kért a berendezésekért, természetesen európai átlagok alapján, csak hogy az árut nem nekik, hanem a Szovjetunió számára kellett leszállítanunk, mivel akkorra már az általunk megtermelt gabonát az amerikaiak oda adták el, így elszalasztva a közvetlen értékesítés lehetőségét. A szállítás vasúton keresztül történt. Ezekben az években a Termelő Szövetkezetek nem egyformán fejlődtek. A nyolc TSZ összesen 4000 k. hold területet tett öntözhetővé. Ebben az időszakban legjelentősebb növények: búza, árpa, zab, kukorica, rizs, cukorrépa, szálaskorpa. A tsz-ek fejlődése, és talpon maradása függött, hogy a földterületei a várostól merre estek. A föld minősége nagyon különböző. A legjobb földek a Magyar- Mongol Tsz területén az un.(kúria) körül voltak 30-35 Ak értékű. A tsz-ek az állattenyésztést próbálták fejleszteni, állami segítséggel istállókat építettek. Az állat létszám növekedésével a takarmánytermő területet is növelték. Mezőtúr környékén főleg a szarvasmarha, és a sertés tartás fejlődött. A lovat, mint munkaállatot (igást) tartottak sokat a tsz-ek, a nagyobb szövetkezetek 15-20 fogatot is tartottak.

Állami támogatással 11 szarvasmarha telep épült, vagy indult újra régi uradalmi majorokba. Ebben az időszakban többnyire hazai fajtákat tartották, tenyésztették. Ez a növénytermesztésre is igaz. A hazai kutatások felgyorsultak. Az 1957–58-as évektől termelésben nagy szerepet kaptak az új fajták, hibridek. Az istállótrágya mellett egyre nagyobb szerepet játszottak a műtrágyák. Folyamatosan jelentek meg az új vegyszerek a termelésben. Mezőtúr körül több 10 ha gyümölcsös volt a szövetkezeteknek. A tagság kényszerből, vagy önszántából választott közös gazdálkodásba kezdett beleszokni. Az 1970-es években szükségessé vált a közepes nagyságú 5-6000 holdas szövetkezetek nagyobb gazdálkodó egységekké egyesüljenek, mivel a Szövetkezetek többsége ekkor már hatalmas hitelekkel, támogatásokat tudhatott maga mögött (Ld. 4., 5. táblázat) melyben nem kevés szerepe volt az okszerűtlen műtrágyahasználatnak is, mely anyagi és környezeti terheket is jelentett. 1976-ra csak 2 tsz maradt életképes, meg a Mezőtúri Állami Gazdaság. (Ld. 4., 5. táblázat) Így jutunk el a rendszerváltás időszakához. (Matlák Ferenc TSZ nyugdíjas, Sipos Gyula volt TSZ dolgozó)

TSZ összevonások I.

4. táblázat

Megnevezés	Mezőtúr			Kétpó	
	1. ág	2. ág	3. ág	4. ág	5. ág
Szakszervezetek alakulása, fennállása	Úttörő Gerő 1948	Bem Törő P. 1948	Micsurin Sallai 1949	Rózsa F. Szabadság 1948	Sztálin Alkotmány 1948
Mg. Tsz – ek megalakulása, felfejlesztése	Béke 1951	Törő P. 1951	Sallai 1951	Szabadság 1951	Alkotmány 1951
Névváltozások	-	Alkotmány 1956	-	-	Dózsa 1958
I. egyesülés Béke, Alkotmány	Béke 1972			Szabadság 1968	Szabadság Dózsa
II. egyesülés	Béke, Sallai, Szabadság				
Béke, Sallai, Szabadság	Mezőtúri Dózsa Tsz. 1976. január. 1.				

Forrás: Magyar- Mongol - Barátság Mg. Tsz (2010)

TSZ összevonások II.

5. táblázat

Megnevezés	Mezőtúr		Kétpó			
	1. ág	2. ág	3. ág	4. ág	5. ág	6. ág
Szakszervezetek alakulása, fennállása	Károlyi Alkotmány 1948-51	Var. Z. Ady 1949-51	Gorkij Haladás 1949-51	Új Élet 1949-51	Petőfi 1948-51	Úttörő 1949-51
Mg. Tsz-ek alakulása, felfejlesztése	Bercsényi 1951	Szabad Nép 1951-	Haladás 1951	Új Élet 1951	Petőfi 1951	Zöldmező 1951
névváltozások	Magyar Mongol 1961	Új reménység 1957	Vörös Október 1957	-	-	-
I. egyesülés 1970. január. 1.	Magyar – Mongol 1970		Vörös Október 1970		Petőfi 1970	
II. egyesülés 1976. január. 1.	Magyar – Mongol – Barátság 1976					

Forrás: Magyar - Mongol - Barátság Mg. Tsz (2010)

A 90-es években megkezdődött a privatizáció, valamint vele párhuzamosan a kárpótlási folyamat. Magánvállalkozások, Kft-k, és Bt-k alakultak. A kárpótlás azonban félbe maradt, mert ugyan visszaadták a gazdának a korábban elvett földjüket, ami azonban sem mennyiségben, sem minőségben nem volt azonos a régivel. Az állami Gazdaság nagy része is magán kézbe került, hasonlóképp, mint a Dózsa TSZ, mely jelenleg a város legnagyobb gazdaságának a Bihari Gazdaságnak a része. Egyedül a Mongol maradt még fenn, de korántsem régi fényében, kevés állami tulajdon van benne és korábbi 350-400 munkás helyett mára már csupán 100 fő alatti állománya van. Bár még mindig sokan foglalkoznak mezőgazdasággal, az ebből élők létszáma drasztikusan csökkent, jelen adatok alapján ez a szám, az idénymunkásokkal együtt kb. a lakosság 5% lehet. *(Sipos Gyula volt TSZ dolgozó)*

1992 után önállósultak a gazdaságok, megnövelték a földterület, a támogatások és kedvező hitelek hatására gépesítettek, fejlesztettek. Ez sok gazdálkodónak megerősödést, többeknek viszont eladósodást jelentett. Jelentősebb változást az Európai Unió támogatások hoztak. Ez számos gazdának a talpon maradáshoz vezetett. Kezdetben nagy lehetőség volt az állattartásban, mivel a bérhizlalásnál megelőlegezték az állományt, takarmányt és épületeket is lehetett bérelni. Gondoljunk itt elsősorban a CAP (Közös Agrárpolitika) által nyújtott lehetőségekre, hiszen két fő célja van, először is segíti az európai gazdákat abban, hogy versenyképesek legyenek a nemzetközi piacon, másodszor előmozdítja a vidékfejlesztés ügyét, főként a szegényebb térségekben (ahol a GDP nem éri el az EU átlagának 75%-át). *Horváth (2007)*

A 150 fő/km² népsűrűség alatti területek „vidéki térségnek” (OECD meghatározása), (Mezőtúr 66,7 fő/ km² népsűrűségű) számítanak az EU számára. Ez azt jelenti, hogy a 27 EU tagország közel 60%-a ilyen térségen él. A vidékfejlesztés több ágazat összefonódását jelenti, mint például a mikro-, kis-, középszintű ipari, turisztikai, mezőgazdasági, területfejlesztési, önkormányzati, humán- és szociálpolitikai erőforrások fejlesztését. Fő célja a vidék elnéptelenedésének megállítása, negatív folyamatok megfordítása, többségében helyi erőforrások használatával, minél nagyobb mértékben megóvva a helyi szellemiséget és az azt körülvevő környezetet. (Gazdasági szempontból előbbre helyezve a környezetkímélő gazdálkodást, a mennyiségi termeléssel szemben a minőségi termelésre való átállást, ahogyan ezt a 2078/92 EU (Oele, 1996) szabályozása a „Tájfenntartás és a környezetvédelem követelményinek megfelelő mezőgazdasági termelésről” is kimondja.

2.2. Gazdasági élet

Megkérdezett forrásainkkal folytatott interjúk alapján a gazdasági élet alakulása vonatkozásában a következők állapíthatók meg:

Magánkézbe lévő kisboltok, pékségek jelentek meg, a 80-as évek elején pedig beépült a vágóhídi- és a kétgát közti kert. A magánvállalkozások elszaporodása mégis jellemzően a 90-es évekre tehető. Napjainkban ezek száma a világméretű gazdasági válság kezdete és a multi cégek Magyarországon, Mezőtúron történő megjelenése óta csökkenő tendenciát mutat.

Az egészségügy és az oktatás is veszített jelenőségéből. Napjainkban az intézmény-összevonások súlyos hatásai is érezhetőek a városban, mindamellett egyik legnagyobb probléma jelenleg is a nagyszámú munkanélküliség és egyre fejlődő világunkban a statisztikai adatokból kiolvashatóan egyre csökkenő népesség.

(Későbbiekben a statisztikai adatok elemzésekor még visszatérünk a mezőgazdasági érdekltségű vállalkozások számának alakulására és ezzel kapcsolatban Mezőtúr népességének gazdasági aktivitásának kérdéseire.⁹⁾

⁹ 3. diagram: Mezőtúr népességének megoszlása gazdasági ágak szerint (1949-1980)

4. diagram: A működő vállalkozások száma Mezőgazdaság, vad-, erdő-, halgazdálkodás Jász-Nagykun-Szolnok Megye (2000-2008)

2.3. Túri fazekasság

Mezőtúr területén található az ország egyik legnagyobb agyagkészlete, ezért évszázadok óta híres a túri fazekasipar, melyet Badár Balázs (1855-1939.) neve is öregbít. Tehetséges követői a mai napig méltóak az ország fazekas- illetve kerámiamestereihez. Ezért büszke lehet a város, hogy az 1823-ban épített Bolváry Kúriában található az ország Fazekas múzeuma.

Azonban, a 90-es évek végén a visszaesett kereskedelem a fazekas iparra is negatív hatást gyakorolt, elsőként a külföldi tömegtermékek gyártása még segítséget jelentett, de mára már ez a csodálatos művészeti ág szinte teljesen kihalt a városból, hagyományait néhány kisiparos őrzi. Míg a 70-es évek végén a Mezőtúri Fazekas Kft. - ben foglalkoztatottak száma elérte 300 főt, 90-es években kb. 100 fő, aztán 2000 környékén már csak 50 fős dolgozói létszámot volt, 2005 - ben pedig a Kft. teljesen megszűnt. *(Sipos Gyuláné iparművész)*

3. MEZŐTÚR AZ ISKOLAVÁROS

(Mezőtúr kihasználatlanul hagyott, vagy épp elszalasztott lehetőségeinek különleges terepe tanulmányozható oktatástörténete kapcsán.)

A város különleges adottsága, hogy az Ország egyik legnagyobb hagyományú iskolavárosa. Ami lehetőséget jelent, amivel élnie érdemes, kihasználatlanul hagyni vétek. Jól érzékelhető, hogy Mezőtúr ebben az irányban is vesztett jelentőségéből.

Túr mezővárost hiteles források szerint „kis Debrecennek”-ként emlegették. Egyes írások szerint azért, mert hatalmas terület vette körül és Debrecent követően itt volt a leggazdagabb a parókia. Reformáció idején, 1530-ban alapított középiskolája (ma Szegedi Kis István Református Szakközépiskola és Kollégium), amely alapításakor csak fiú növendékeket fogadott- egyike országunk legrégebbi iskoláinak, megelőzve ezzel a híres pataki és debreceni kollégiumot. Első ismert rektora Szegedi Kis István, mely napjainkban is őrzi nevét (felesküdt a hasadást jelentő „új magyar hit” terjesztésére). Közel sem átlagos erkölcsi és szakmai képzés folyt a flakon belül, hiszen rengeteg tudós, tanító, olimpiai bajnok, gazdasági szaktekintély, író nőtt fel, falai között több Kossuth-díjas, illetve más magas díjjal kitüntetett tanár¹⁰ tanított. 1950-ben az iskola felvette a

¹⁰Rédei László, dr. (1900-1980) Kossuth-díjas akadémikus, egyetemi tanár, a magyar algebrai iskola megteremtője. 1929-ben hívták tanárnak a Ref. Főgimnáziumba, ahol 10 évig tanított "Sohasem volt olyan jó dolgom a tudományos munka szempontjából, mint Mezőtúron... sok kedves emlékem is fűződik a házasságom, a folyóparti hosszú séták, baráti kapcsolatok." Kétszeres Kossuth-díjas matematikus. A számelméletben és az algebra terén elért eredményei igen jelentősek.

Dózsa György Gimnázium nevet, utalva a város régmúltjára, amikor a túriak aktív részesei voltak a Dózsa vezette parasztfelkelésnek.

Az intézmények jeles képviselője közzé tartozik, a Teleki Blanka nevét viselő Gimnázium és Szakközépiskola, mely 1897. szeptember 27-én nyitotta meg kapuit, Mezőtúri Állami Felsőbb Leányiskola néven. Falak között kezdetben 6 osztályos képzéssel. Később gyakorlati oktatás indult. 1954-től gimnázium, 1962-óta közgazdasági szakközépiskola, amely 1997-től pénzügyi profilt vett fel.

A mezőgazdasági oktatásban mindeddig fontos szerepet tölt (töltött) be főiskolája.¹¹ Az önálló mezőtúri felsőoktatás megszervezése iránti igény már meglehetősen régen megfogalmazódott. Mint tudjuk, ez nem valósult meg maradéktalanul, mivel nagyobb intézmények társintézménye, része lett csupán. Ennek hátterében is leginkább az állt, hogy a rendelkezésére álló lehetőségeivel nem igazán tudott élni. Ennek eredménye képen egyetemekhez, főiskolákhoz csapódott, végül önállóságát veszítve a Szolnoki Főiskolába integrálódott. Ezek a történések aktívan érintik a város jelenlegi lakosságának kilátásait és jövőbeni lehetőségeit, hiszen társadalmi fejlődéstől eltekintve gazdasági visszaesést, negatív szociológiai hatást, is jelent.

11_A főiskola rövid történelmi bemutatására, oktatásának alapjai a következők: A fakultás jogelődjei a következő intézmények voltak:

- Mezőgazdasági Leány-középiskola (1943-1950)
- Mezőgazdasági Technikum (1950-1960)
- Mezőgazdasági Gépész Technikum (1960-1962)
- Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum Gépész Szak (1962-1972)
- Debreceni Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Gépészeti Főiskolai Kar (1972-1986)
- Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Főiskolai Kar (1986-1999)
- Tessedik Sámuel Főiskola Mezőgazdasági Főiskolai Kar (2000-2005)

Az érettségre épülő két éves mezőgazdasági gépészképzés Mezőtúron 1960-ban, a felsőfokú képzés 1962-ben kezdődött, amikor hároméves képzési idővel szak technikusokat képeztek a felsőfokú technikumban. 1972-ben az intézmény főiskolai kari státuszt kapott. 2000-ben kapott engedélyt a tájgazdálkodási szak alapításához, indításához. 2004 őszétől a műszaki menedzser szak, valamint két szakirány bevezetéséhez. Az ún. Bologna folyamat eredményeképpen megvalósult háromszintű lineáris képzési rendszerben 2005-ben két BSc. (bachelor) alapszakon (mezőgazdasági mérnök, mezőgazdasági és élelmiszer-ipari gépészmérnök), 2006-ban további két alapszakon (gazdasági és vidékfejlesztési agrármérnök, műszaki menedzser) indult el a képzés.

Forrás: http://www.agraroldal.hu/tessedik-samuel-foiskola_intezmeny.html Letöltés dátuma 2010. augusztus 26.

-2006. január 1-től a Szolnoki Főiskolához csatlakozott, agrár és műszaki fakultásaként.

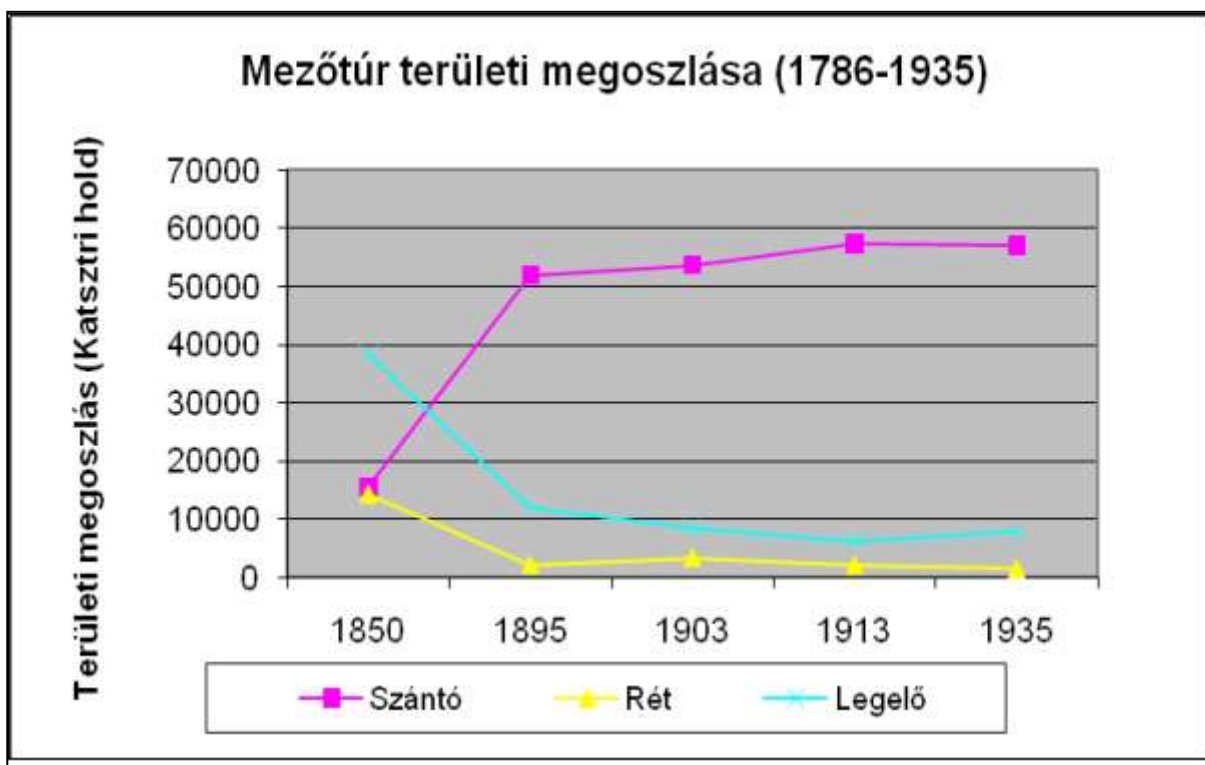
A képzés kezdetben Mezőtúron az anyaintézményben, később az elméleti képzés átköltözött a szolnoki Campusba. 2010-től már a gyakorlati oktatás nagy része. Mezőtúron ettől kezdve megszűnt a főiskolai szintű oktatás.

4. STATISZTIKAI ADATOK ÉRTÉKELÉSE

A korábbi fejezetekben felvetett problémák adatszerű feldolgozása. A keletkezett adatok matematikai, statisztikai elemzése, rendszerezése, párhuzamosságok kimutatására, ábrázolására, összegző bemutatására.¹²

A diagramok az általam alkotott, a dolgozatban is megfigyelhető logikai sorrendiséget követik. Mezőtúr területi megoszlása régmúlt idők által kihasznált lehetőségekre mutat, melyet megfigyelhetünk a mezőgazdaság több szintjén az idetartozó humán erőforrás vizsgálatával együtt. Majd az idő előrehaladásával jól láthatóvá válik az egyes ágazatok funkcionális csökkenése, valamint az, hogy ez milyen hatással van Mezőtúr lakónépességére, a munkanélküliségre, a kulturális háttérre, ill. szembeesít, a kihasználatlan lehetőségek miatti jelentőségvesztés egyéb negatív hatásával, például az elöregedés, elnéptelenedés veszélyeivel.

4.1. Mezőtúr területi megoszlása (1786-1935)

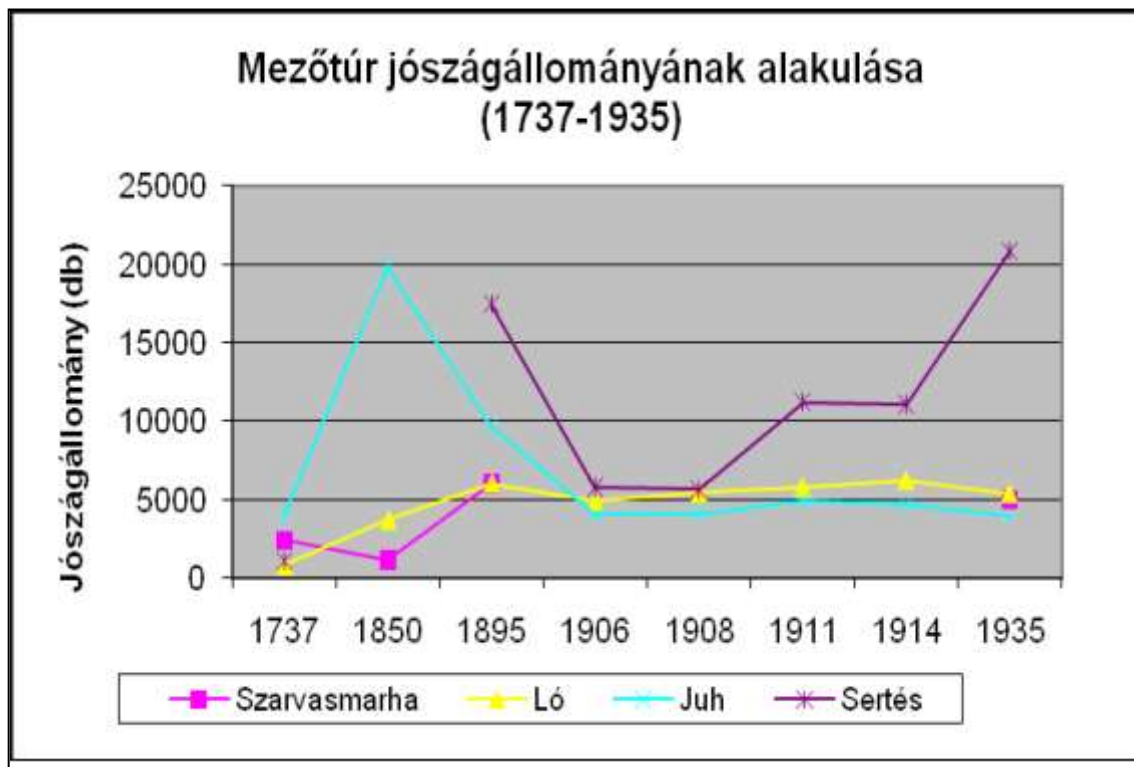
1. diagram

1. diagram:

A területi megoszlás alakulásában az első figyelemreméltó adateltérést 1895-ben láthatjuk, mivel a legelők feltörésével teret hódított magának a mezőgazdasági termelés, területhasznosítás.

¹²Ld. X., XI. Melléklet.

4.2. Mezőtúr jószágállományának alakulása (1737-1935)¹³

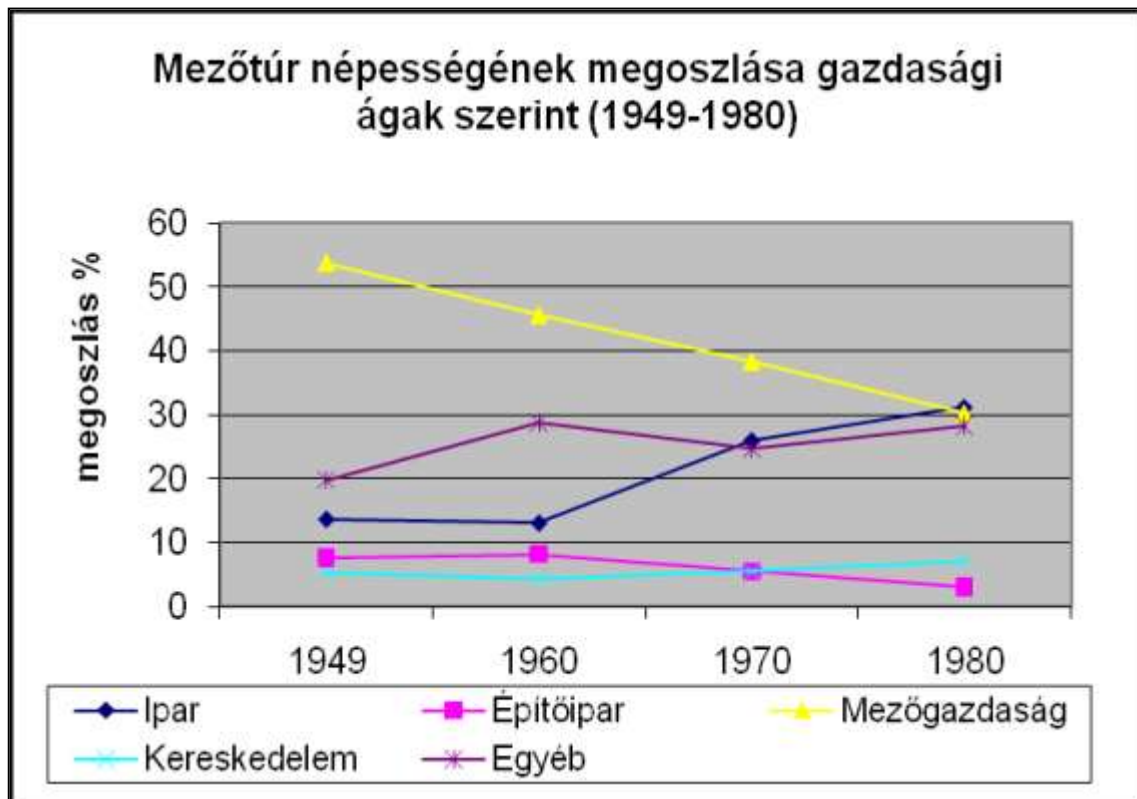
2. diagram

2. diagram:

A jószágállomány számszerű alakulásában szintén 1895-ben láthatunk drasztikus változásokat. A juhok aránya nagymértékű csökkenést mutat, mely egyenesen arányos a legelők területi csökkenésével (Ld. 1. diagram). A szántóföldi műveléshez azonban a lóállomány növekedésére volt szükség. 1891-től a szarvasmarha és a sertések száma is jelentős gyarapodást mutat, ennek oka, hogy a vásárokon ekkor vált engedélyezetté az élőállat árusítása mellett a hús értékesítése ezzel, Mezőtúrnak, mint piaci jogú városnak egy újabb lehetőséget adva.

¹³ Ld. XII. Melléklet.

4.3. Mezőtúr népességének megoszlása gazdasági ágak szerint (1949-1980)¹⁴

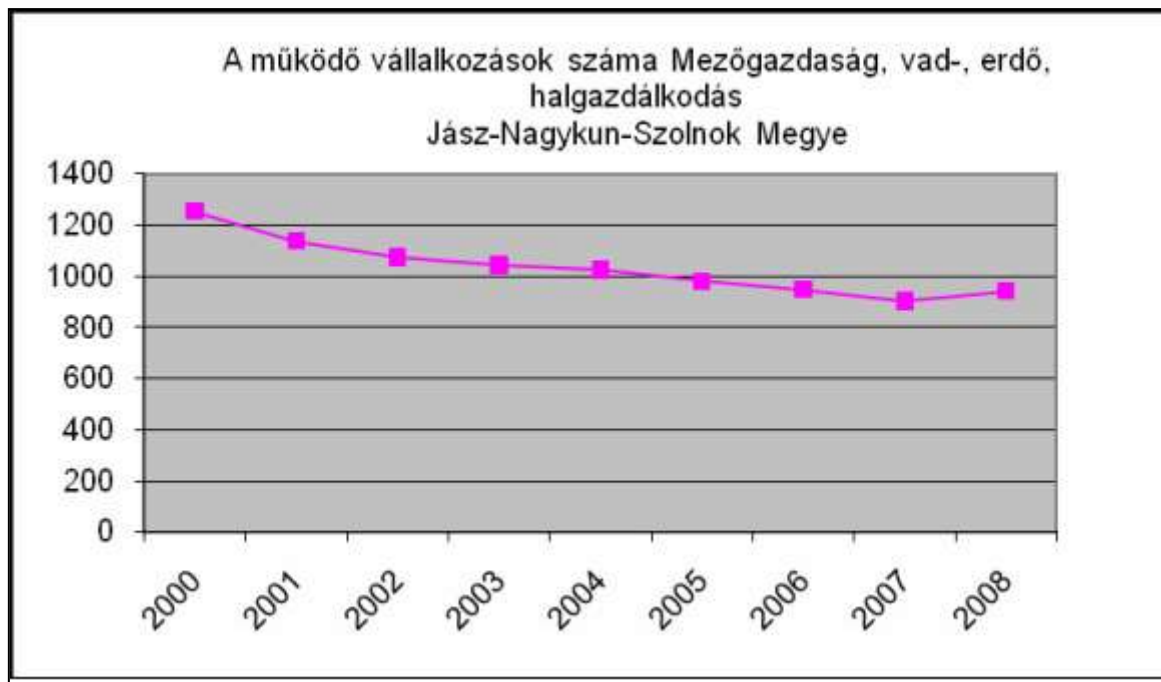
3. diagram

3. diagram:

A különböző gazdasági ágakban való elhelyezkedések között mindössze a kereskedelem az ipar és az egyéb ágazat mutat emelkedő tendenciát. Jól látható, hogy 1950 –es évektől a mezőgazdaságban elhelyezkedők száma folyamatos csökkenést mutat. 1990-ben foglalkoztatottak megoszlása a három nagy szektor között mezőgazdaság, ipar, tercier szektor központosult. Az iparban a foglalkoztatottak száma valamelyest stagnál, míg a szolgáltatási szektorban lényeges emelkedés látszik, a legsúlyosabb veszteséget így a mezőgazdaság szenvedte a munkanélküliek iskolai végzettség szerinti összetételében is megfigyelhető, hogy jelentős számban vannak az alacsony iskolai végzettségűek, akik elhelyezkedési lehetőségei a mezőgazdasági szövetkezetek és hozzájuk kapcsolódó melléküzemek leépülésével (4. diagram) erőteljesen romlottak.

¹⁴ Ld. XIV. Melléklet.

4.4. A működő vállalkozások száma Mezőgazdaság, vad-erdő-, halgazdálkodás Jász-Nagykun-Szolnok Megye (2000-2008)

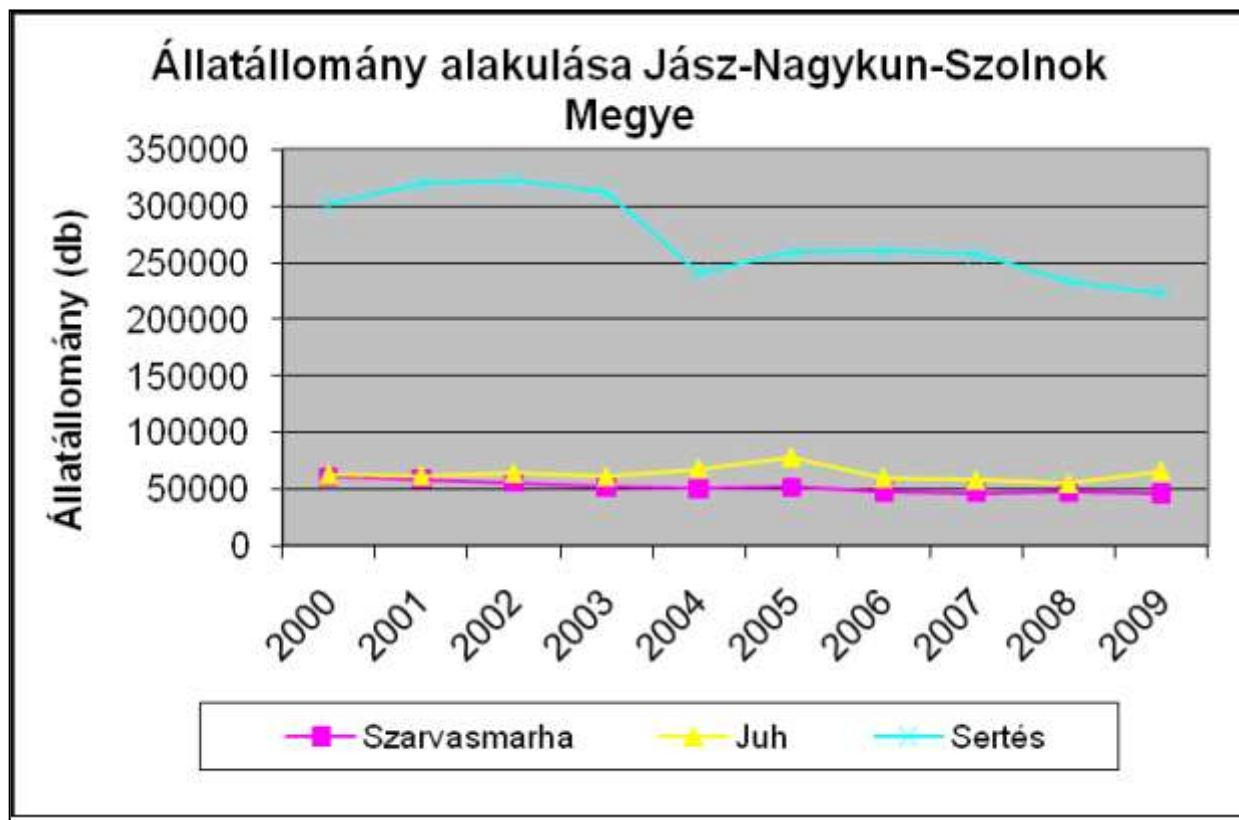

4. diagram

4. diagram:

Ez a tendencia 2000 után sem változott. A mezőgazdasági vállalkozások sorozatos megszüntetése a jellemző. Ennek oka a szférában uralkodó forráshiány, az okszerűtlen földhasználat (talajviszonyok romlása, vetésváltás hiánya, műtrágyázás hiánya) és az állandóan változó közgazdasági viszonyok (rossz átvétel, értékesítési lehetőségek). A negatív hatások nemcsak a mezőgazdasági termelésben, de az állattenyésztés területén is észlelhetők. (Ld. 5. diagram)

4.5. Állatállomány alakulása Jász-Nagykun-Szolnok Megye (2000-2009)

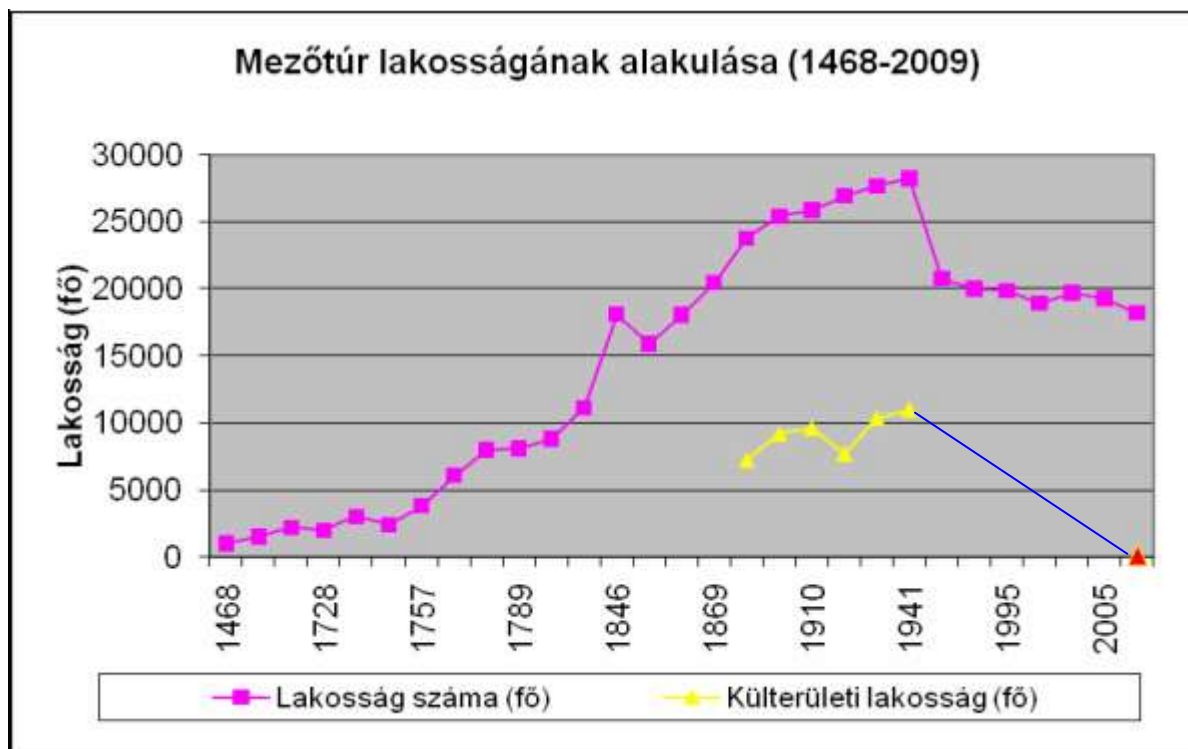

5. diagram

5. diagram:

Mint azt a megyei adatok is tükrözik a gazdálkodó szervek csökkenése, rossz anyagi feltételek és nem kiegyensúlyozott felvásárlási helyzet miatt napjainkban igen jelentős csökkenés észlelhető elsősorban a szarvasmarha és a sertésállomány alakulásában.

4.6. Mezőtúr lakosságának alakulása (1468-2009)¹⁵

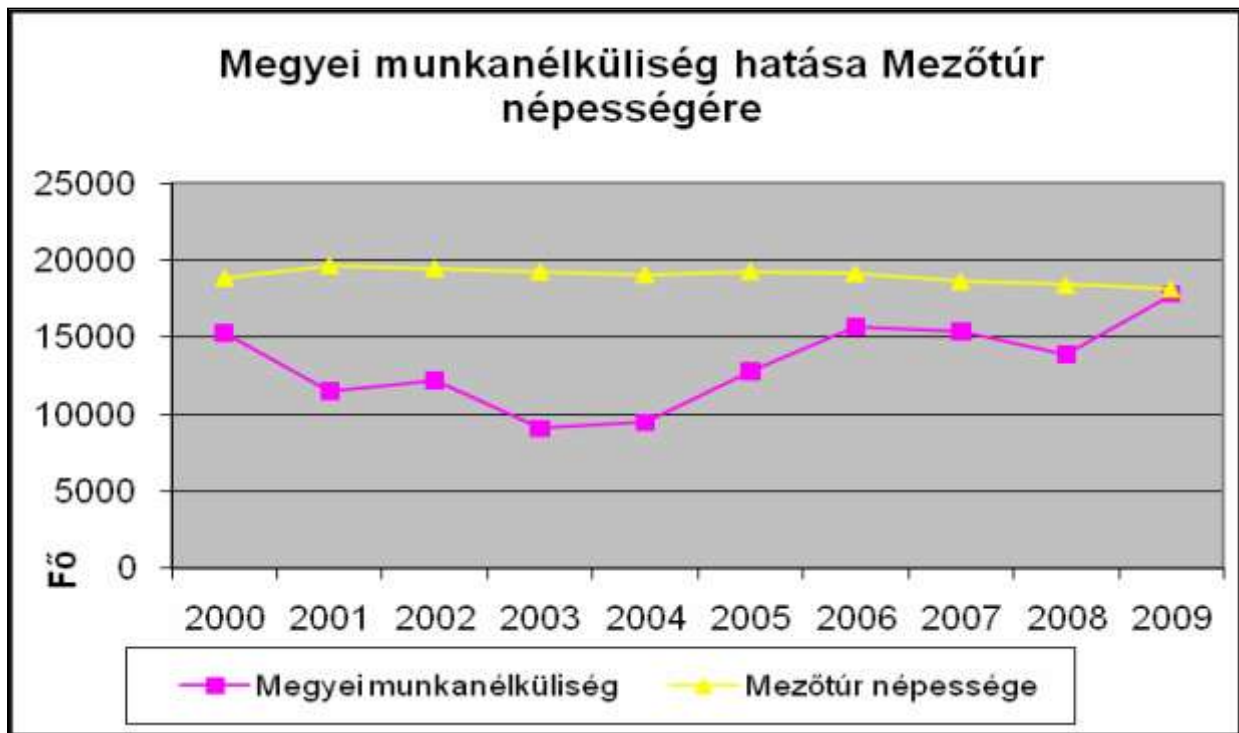

6. diagram

* Az utolsó pontos adatot követő kék vonal becsült adatot jelenít meg. A források ellentmondásosak, mégis a látványos csökkenés nyilvánvaló.

¹⁵ Ld. VIII, XI, XVII, XIX. Melléklet

4.7. Megyei munkanélküliség hatása Mezőtúr népességére¹⁶

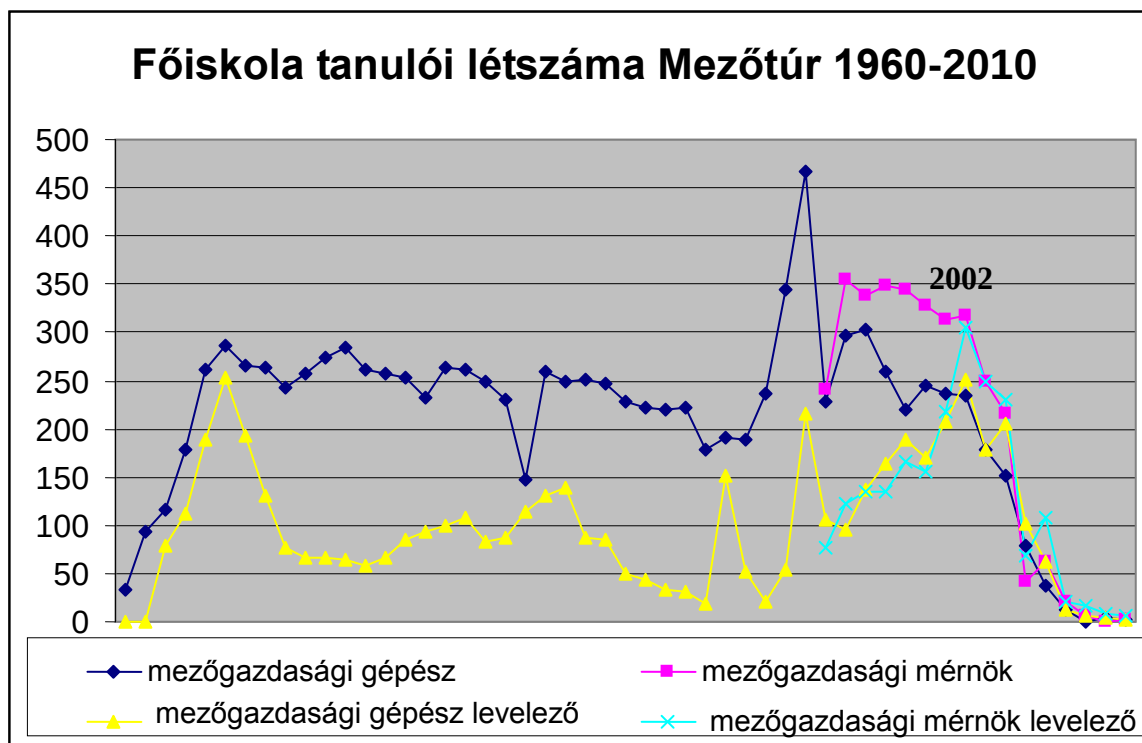
7. diagram

6.-7. diagram:

Mint az jól látható Mezőtúr lakosságának első jelentős fogyása 1850-es évektől látható. A város lakossága a Habsburg önkényuralom korában nehéz helyzetbe került, a lakosságra az osztrák hadsereg bevonulása után mérhetetlen anyagi terheket szabtak ki. 1870-től ismét emelkedő tendenciát mutat népessége, azonban az 1990-es évek végétől napjainkig erőteljes csökkenés észlelhető, mely visszavezethető a terület vonzáskörzet csökkenésének és fejlődésének visszaesése. A megye, ill. az egész ország területén érezhető munkanélküliségi ráta növekedése is erre hívja fel a figyelmet. A munkanélküliség emelkedésével Mezőtúr lakónépessége egyre fogyó tendenciát mutat. A legnagyobb veszteséget mégis a fiatalság hiánya jelenti. (Ld. 8., 9. diagram)

¹⁶ Ld. IV. Melléklet.

4.8. Főiskola tanulói létszáma Mezőtúr 1960-2010

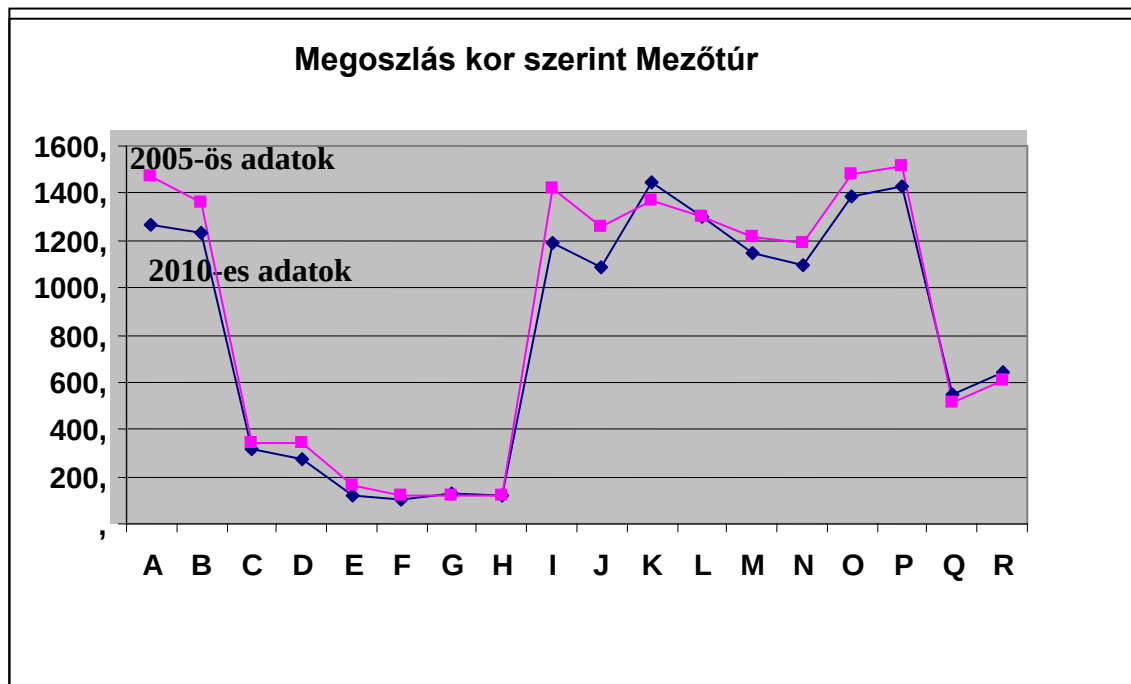

8. diagram

8. diagram:

A Mezőtúri Főiskola tanulólétszámából kiolvasható a hihetetlen mértékű csökkenés 2000-es évet követően. Az oktatási intézmény mára már bezárta kapuit, de az adatokból jól látható hogy ez meghatározó momentumnak bizonyult a helyi és környékbeli fiatalok és azok családjai számára. (Ld. 9. diagram)

4.9. Megoszlás kor szerint Mezőtúr

9. diagram

- A Állandó népességből a 0-14 éves férfiak száma
- B Állandó népességből a 0-14 éves nők száma
- C Állandó népességből a 15-17 éves férfiak száma)
- D Állandó népességből a 15-17 éves nők száma
- E Állandó népességből a 18 éves férfiak száma
- F Állandó népességből a 18 éves nők száma
- G Állandó népességből a 19 éves férfiak száma
- H Állandó népességből a 19 éves nők száma
- I Állandó népességből a 20-29 éves férfiak száma
- J Állandó népességből a 20-29 éves nők száma
- K Állandó népességből a 30-39 éves férfiak száma
- L Állandó népességből a 30-39 éves nők száma
- M Állandó népességből a 40-49 éves férfiak száma
- N Állandó népességből a 40-49 éves nők száma
- O Állandó népességből a 50-59 éves férfiak száma
- P Állandó népességből a 50-59 éves nők száma
- Q Állandó népességből a 60-64 éves férfiak száma
- R Állandó népességből a 60-64 éves nők száma

Forrás:(TeIR)|KSH-TSTAR

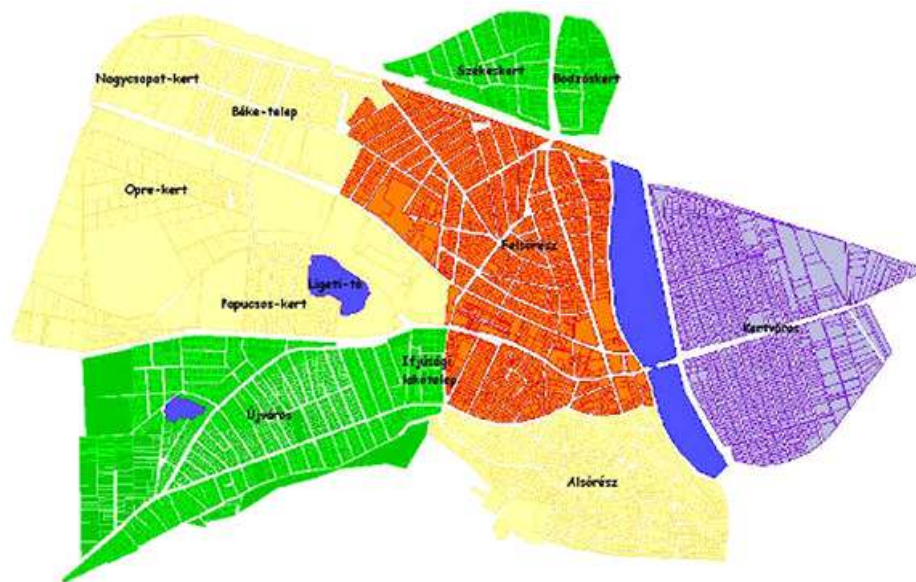
9. diagram:

Mint az jól látható a város lakosságát az előregedő népesség jellemzi. Ennek oka, a munkanélküliség, bizonytalan jövedelemszerzés. A 18-20 éves korosztály létszámcsökkenése utal a felsőoktatás megszűnésére. (Ld. 8. diagram)

5. MEZŐTÚR VÁROSRESZEI

(A település szerkezete, társadalmi összetétele, gazdasági, gazdálkodási képének bemutatása során is megmutatkoznak Mezőtúr kihasznált és a parlagon hagyott lehetőségei.)

Városrészek és azok jellemzői:

1. ábra Halas (2009)

„Alsórész:

Eredeti városmag halmazos szerkezettel, magába foglalja a Rákóczi út – Fóti út / és környéke/ által határolt területet. Az Alsórész településszerkezeti szempontból igen sajátos képet mutat. Az úthálózati rendszerben megfigyelhető a többszörösen centrális rendszer, átlós úthálózat, a zsákutca. A Fóti úttól D-re eső részen már a közel derékszögű hálós rendszer a jellemző apró telkekkel. Megtalálható térformák: Útleágazások tere, tölcsér tér, csillag-tér, tömb tér, sarkos tér. A Város rendezési tervében helyi-védetté nyilvánított Alsórészi településszerkezet időközben további védelemre szorul. Szabályzásnál továbbra is számolni kell vele. Az Alsórész városrész telekhasználatát az oldalhatáron álló beépítés jellemzi, túlnyomórészt kifelé hajlított ház megjelenésével. Az udvarházas beépítés nagyon ritkán jelenik meg, ugyanígy a zárt sorú beépítés is hiányzik ezen a városrészen. Az épületállomány jelentős része földszintes szintszámú épületekből áll, melyek állaga nem éri el a városi átlagot. Az utóbbi évtizedekben épült épületek között jelentős számú tetőteres épület is található. Az épületállomány homlokzati és tömeg megjelenése falusias utca, ill. városképet reprezentál. Az épületek átépítésénél feltétlenül figyelembe kell venni a kialakult beépítési módot, az építmény magasságát, tetőidomokat, homlokzati arányokat. A településrész úthálózati rendszere olyan jellegzetességeket mutat, amely a településszerkezeti

morfológia iskola példáját szolgáltatja. A városrész helyi védelmének fenntartása indokolt, annak figyelembe vételével, hogy a szabályozás ne váljon a város fejlődésének gátjává.

Felsőrész:

Szerkezeti vonalai jellemzően a közúti híd és a vasút közötti kapcsolatra irányulnak, haránt irányú elemekkel. Az ó városközpont, valamint a főiskola közötti terület is ebbe a városrészbe tartozik. A telekhasználatot tekintve az oldalhatáron álló beépítés a meghatározó, azonban a Kossuth téren, Szabadság téren, Dózsa György úton a zárt sorú beépítés jelentős mértékben van jelen. Ez a beépítési mód, illetve az épületek megjelenése biztosítja a területre jellemző kisvárosi utca- és városképet. Az épületek szintszáma többségében földszint, földszint + tetőtér, valamint földszint + emelet szintszám. A középületek földszint + emelet szintszámúak, többségükben magas tetőkkel. E területen található a lakótelepek, lapos tetős épületekkel. Vizsgálni lehet, hogy egy teljes tetőfelújítás helyett a magas tetővel való kiváltás lehet-e alternatíva, ami lakóterület növekményt is jelenthetne, a legfelső lakószinthez való csatolással. Műemléki környezet területén található 4 műemléki és 10 helyi védettségű épület egy olyan történelmileg kialakult teret /Kossuth tér és környéke/ képez, amely Mezőtúr város építészeti értékeit reprezentatív módon jeleníti meg. A területi védelem fenntartása a jövőben is indokolt. Több, jelenleg helyi védettséget élvező épület műemlékké nyilvánításának indokoltságát meg kell vizsgálni. Közülük többnek kora már 100 év feletti, rendelkeznek olyan építészeti értékekkel, várostörténeti jelentőséggel, amely erre predesztinálná azokat.

Szolnoki út melletti terület:

Utcás jellegű, keresztirányú bővítésekkel írható le.

Újvárosi terület:

Balassa Bálint – Sugár utak által határolt terület jellegzetes bordás szerkezetű /párhuzamos utcák közti lakótelkek/. Az Újvároson a Balassa út – Sugár út közötti területen jellegzetes bordás szerkezet alakult ki /párhuzamos utcák közötti lakótelkek/. Itt is az oldalhatáron álló beépítési mód a meghatározó, azonban lokálisan jelen van a Sugár úton a kisvárosias zárt sorú beépítés is. Az épületek szintszáma a régi építésűeknél szinte kizárólag földszintes, a tetőidomok zömmel sátoztetők. Az újabb kori építésű épületek közül már vannak tetőteres és emeletes épületek is. Azonban a területen lévő épületállomány, az utcakép falusias jellegű. A terület egyedüli műemléke a református templom, a Sugár úton található polgári házak képezik a karakteresebb utca és városképet.

Kertváros:

Kétgátközi és Vágóhídi kert, rászter hálós, részleges harántelemekkel, ezek főleg a végösszeköttetéseket, illetve gyalogos utakat jelentik. A kertváros, amely a Két-gátközi kertet, valamint a Vágóhídi kertet foglalja magába az 1960-as évektől kezdve épült ki, jelenleg közel 700 lakóingatlan található a területen. Az épületállomány korábban épült épületei földszintesek, a korra jellemző sátortetős tetőidomokkal. Az újabban épült épületek jelentős része már tetőteres, nyeregvetős idomokkal. A Dobó István út – Hortobágy-Berettyó főcsatorna árvédelmi töltése közötti zöldterület pihenési célú hasznosítását a tervezésnél figyelembe kell venni.

Peremterületek:

Székes kerti / Oncsa /, Bodzás kerti területeken a tervezett és spontán alakult elemek vegyesen jelentkeznek.” (Halas 2009)

Mezőtúr településszerkezete fejlődésének tanulságai:

Az épületek döntő többsége a 19.-20. századfordulón vályog falazatú volt, valamint nád héjazattal volt ellátva mindössze a középületek bírtak cserép héjazattal és téglafalazattal. Ezeket a tényeket vizsgálva tehát érthetővé válik, hogy az ár- és belvízszabályozás előtti évekből (1880-90) igen kevés építészeti érték maradt Mezőtúron.

Településszerkezetének egy része a történelem során spontán módon alakult, mint például a korábban már említett Alsórész. Egyéb részeinek szerkezete már rendezettebb utcanyitásokat, valamint terület-felhasználásokat mutat. Ide tartozik a Felsőréz, Újváros, Székes kert más néven az Oncsa, továbbá a Kertváros, Opre kert stb. Ezen városrészek többségében a száz – százötven éve alakult viszonylag rendezett forma a jellemző. Az úthálózati rendszerben a közel derékszögű hálós, teresedések, az Újvároson pedig bordás rendszer látható. Az 1970-80-as évek lakásépítéseinak meghatározó hányada lakótelepek formájában valósult meg. Ez közel 700 lakásra tehető.

A Szolnoki úton az Ipartelep előtti három utcában, a Szociális Otthon mögött és a Papucsos kertben, kertes családi házas lakásokat utcanyitásokkal építették.

A lakónépesség alakulása (2004-2007)

5. Táblázat

Megnevezés	2004.	2005.	2006.	2007.
	(fő)			
Lakónépesség	19.294	19.179	18.653	18.436
Élve-születés	195	191	164	168
Halálozás	278	300	294	253
Természetes fogyás	-83	-109	-130	-85
Belföldi vándorlási különbözet	-260	-10	-410	-142

Forrás: KSH Statisztikai évkönyvek (2005-2008)

Mezőtúr népessége, ahogyan a korábbi adatokból is kitűnik 1990 óta jelentősen csökkent. Kedvező jelenségnek fogható fel azonban, hogy a fogyás mértékén az utóbbi években kisebb intenzitás mutatkozik. A népességcsökkenés elsődleges okául a születések számának csökkenése mellett, a halálozások magas aránya és az elvándorlás szolgál. A népesség csökkenése a belföldi vándorlás következtében 2004–2007 között 822 fő volt. Az elvándorlások elsődleges célpontja a közeli városok, a megyeszékhelyek. Kisebb mértékben a távolabbi városok, vagy Budapest. Kisebb településekre költözés igen ritkán figyelhető meg, csak úgy, mint a külföldre történő elvándorlás. Bevándorlás alig jellemző, esetenként azonban a kisebb, alacsonyabb lélekszámú településekről előfordul, megyeszékhelyről vagy Budapest, illetve annak körzetéből a városba történő bevándorlás egyáltalán nem jellemző.

A nemek aránya az utóbbi években 51 % nő, 49 % férfi. A különböző korcsoportok megoszlása a lakónépesség százalékában életkor szerint: 0-17 év: 18 %, 18-39 év: 30 %, 40-59 év: 29 %, 60-100 év: 23 %.

Mezőtúron a magyarok együtt élnek a romákkal, akik a település minden részén élnek, azonban úgy tűnik, hogy valamelyest elszigetelt városrészeket hoznak létre maguk számára. Itt a romák betelepülésének mértéke az elmúlt években emelkedő tendenciát mutat. Legjellemzőbben megmutatkozik ez az Alsóréz és az Újváros egyes részein.¹⁷

Mezőtúr városias képét a megyeszékhely városhoz, Szolnokhoz való viszonya alapján könnyebb értelmezni.

¹⁷ Magyarországi roma társadalomra vonatkozó korrekt adatgyűjtésre 1993- óta, adatvédelmi jogokra hivatkozva nincs lehetőség. Mezőtúr és környéke társadalmi vonatkozásában népmozgásaira, és demográfiai jellemzőire vonatkozóan legfeljebb csak becslésekre hagyatkozhatunk.

Magyarország településszerkezetét a méretéhez lakosságszámahoz túlméretes fővárosa határozza meg. A vidék Magyarországnak arányosítására kísérletek az 1968-as gazdasági reform során indultak meg törekvések. Amikor az OTK¹⁸ megszületett, leginkább a megyék, különösen a megyeszékhely települések érezték úgy, hogy nagyobb önállóságot kaptak. Ennek következtében saját központjának erőteljes fejlesztésébe kezdett. Ekkor emelkedett ki az addig igen csak „álmos” megyeszékhely: Szolnok városa. Mindezekkel párhuzamosan a kistérségi központok települései háttérbe szorultak. Erőforrásokat a megyeszékhely települések, Mezőtúr és térsége elől Szolnok koncentrált.

1990-es években a települések önállósága is megnövekedett, ezzel azonban a településhálózat központi kormányzati intézkedésekkel történő fejlesztésének lehetősége és az erre vonatkozó országos tervek kidolgozása nagymértékben visszaszorult. Mezőtúr tehát jogilag város, de arculatát tekintve – más, hasonló adottságokkal rendelkező városokkal összehasonlítva, szerkezetét és népességét is figyelembe véve – egy nagy faura hasonlít. Ezt tükrözi az infrastruktúra és a modern épületek hiánya is.

¹⁸ OTK = Országos Településfejlesztési Konceptió. 1971-ben előterjesztett, a következő évben lépett hatályba. Célja a decentralizáció csökkentése, Budapest túl méretes szerepének csökkentése, felső – közép – alsó szintű regionális központok kifejlesztése.

Mezőtúr városszerkezeti és lakónépességi kimutatása

6. Táblázat

Várossá nyilvánítás								
A várossá nyilvánítás éve	A város neve				A község(ek) neve, amely(ek)ből a várossá nyilvánítás történt			
1900 előtt	Mezőtúr							
Községgé alakítás								
A községgé alakítás éve	A megalakult község neve	Az anyaközség(ek), város(ok)						
		neve,			településrészeinek megnevezése,			
		amely(ek)ből a község alakult						
1952	Kétpó1	Mezőtúr			Csiderberek (egy része), Csorbaoldal (egy része), Csugarpart (egy része), Felsőhék (egy része), Kispó, Pusztapó, Tácsicsdülői földek			
1952	Mezőhék2	Mezőtúr			Alsóhék (egy része), Békedülő (egy része), Csiderberek (egy része), Felsőhék (egy része), Földvári út környéke (egy része), Hangács (egy része), Karasemlyék (egy része)			
		Öcsöd			Körösöntúli tanyák (egy része)			
		Tiszaföldvár			Csorcsán, Hék, Jókút, Kalapostanya, Kiskvadrát, Nagykvadrát, Reisner osztottföldek, Törökhalompusztá			
A helység városrészei, a helységhez tartozó településrészek jellege és megnevezése		A népszámlálási lakónépesség	A lakások	A nem lakott üdülők	A lakott egyéb lakóegységek	Postai irányítószám	A külterület települési jellege	A településrész távolsága a központi belterület centrumától (km)
		száma 2001. február 1-jén, a 2009. január 1-jei közigazgatási állapot szerint						
Központi belterület		18 370	7 217	1	16	5400	–	–
Külterület:								
Álomzug		–	–	–	–	5400	Mgl.	4,0
Alsórészinyomás		124	80	–	–	5400	Mgl.	6,0
Alsórésziregálé		–	–	–	–	5400	Mgl.	2,0
Alsórészitanya		6	5	–	–	5400	Mgl.	8,0
Alsórészivízköz		134	52	–	–	5400	Mgl.	3,0
Bánomkert		–	–	–	–	5400	Mgl.	2,0
Bári		–	–	–	–	5400	Mgl.	9,0
Csergettyű		–	1	–	–	5400	Mgl.	16,0
Csiderberek		5	6	–	–	5400	Mgl.	8,5
Csugar		–	–	–	–	5400	Mgl.	8,0
Felsőrészinyomás		187	87	–	–	5400	Mgl.	3,5
Felsőrészitanya		105	48	–	–	5400	Mgl.	9,0
Felsőrészivízköz		79	27	–	–	5400	Mgl.	6,0
Hangács		28	8	–	–	5400	Mgl.	11,5

Hídszeg	–	–	–	–	5400	Mgl.	2,0
Kiskúria	67	29	–	–	5400	Mgl.	9,0
Miklósi út	–	–	–	–	5400	Mgl.	1,0
Nagykúria	37	15	–	–	5400	Mgl.	10,3
Nagykútrét	23	10	–	–	5400	Mgl.	7,0
Pásztózug	–	1	–	–	5400	Mgl.	5,2
Pusztabánréve	94	30	52	–	5400	Mgl.	8,7
Pusztabánrévei állami gazdaság	–	2	–	–	5400	Üszl.	9,0
Pusztaperes	5	2	367	–	5400	Mgl.	6,7
Szandazug	9	7	–	–	5400	Mgl.	5,5
Szárazlapos	33	26	–	–	5400	Mgl.	7,5
Székeskert	–	–	–	–	5400	Mgl.	0,5
Szentmiklószug	6	1	–	–	5400	Mgl.	5,0
Túlakörös	7	3	–	–	5400	Üszl.	24,3
Túrtő	–	–	–	–	5400	Mgl.	7,0
Újvárosiregálé	–	–	–	–	5400	Mgl.	2,0
Varjaszug	–	–	–	–	5400	Mgl.	1,0
Vasúti őrházak	10	3	–	–	5400	Forg.	3,0
Vízközikert	–	–	–	–	5400	Mgl.	1,0
Időpont	A helység						
	lakónépességének				lakásainak	területnagysága	
	száma					(hektár)	
2000.01.01.	18 889				7 751	28 972	
1999.01.01.	18 965				7 745	28 972	
1998.01.01.	19 256				7 742	28 972	
1997.01.01.	19 492				7 731	28 972	
1996.01.01.	19 643				7 719	28 972	
1995.01.01.	19 847				7 707	28 972	
1994.01.01.	19 863				7 702	28 972	
1993.01.01.	19 992				7 695	28 988	
1992.01.01.	20 267				7 662	28 987	
1991.01.01.	20 599				7 646	28 988	
1990.01.01. (népszámlálás)	20 750				7 540	28 992	
Időpont	A helység						
	lakónépességének				lakásainak	területnagysága	
	száma					(hektár)	
2009.01.01.	18 176				7 759	28 972	
2008.01.01	18 436				7 749	28 972	
2007.01.01.	18 653				7 715	28 972	
2006.01.01.	19 179				7 671	28 972	
2005.01.01.	19 294				7 655	28 972	
2004.01.01.	19 103				7 652	28 972	
2003.01.01.	19 284				7 649	28 972	
2002.01.01.	19 483				7 647	28 972	
2001.02.01. (népszámlálás)	19 665				7 660	28 972	
A helység lakóinak nemzetiségi kötődése 2001-ben:			magyar: 93,6%; cigány: 1,7%; német: 0,2%; ismeretlen, nem válaszolt: 5,6%				

Forrás: KSH

ÖSSZEFOGLALÁSKÉP: MEZŐTÚR JÖVŐKÉPÉNEK BEMUTATÁSA

Az elvégzett vizsgálataink alapján megállapíthatjuk, hogy Mezőtúr számára még mindig adva vannak kihasználatlanul hagyott lehetőségek. Továbbfejlődésének elengedhetetlen feltétele a település imázsának javítása, saját mozgásterének megteremtése, melyet értékeinek feltárásával, hasznosításával tud csak megoldani.

- Ide taroznak a termőföldek, a kiváló mezőgazdasági, állattartási, vízrajzi, geológiai adottságok.¹⁹ (Molnárné 2011)
- Termálvíz ellátottságából (50-70 fok) származó adottságai és itt nem elsősorban a gyógyvízi turizmusra gondolok, inkább a geotermikus hasznosításra. (fűtés, fóliasátrak), hiszen kevesebb forrásigénnyel magas hasznót termelhet. Bár amennyiben jelentősebb nyereséget tudna eszközölni kevesebb befektetést igénylő lehetőségeiből, ez sem kizárt, hiszen gondoljunk csak arra a tényre, hogy Túrkeván a gyógy turizmus kihasználásával számos munkahelyet teremtettek.
- Rendelkezésre áll az ipari park, mely nemrégiben jobban megközelíthetővé vált a munkaerő számára is. Úgy vélem, amennyiben a város lehetőségeit kihasználva nyersanyagtermelésbe kezdene vétek lenne ezt nem kihasználni, feldolgozó ipart telepíteni. A gazdaság legnagyobb forrásai ugyanis mindig a feldolgozóipar köré koncentrálódnak.
- További lehetőséget jelenthetne a szállítmányozás, hiszen közvetlenül vasúton tudna szállítani a város, esetlegesen a vízi szállítmányozás is szóba kerülhet.
- Az infrastruktúra, elsősorban az utak helyreállítása komoly fejlesztést igényel, azonban egy stabil gazdaság felépítése ellensúlyozná ezt.
- Kitérési pontot jelenthet még az a tény, hogy Mezőtúr a „vizek és a holtága városa”. Nagy lehetőségek rejlenek, mind öntözés, mind ökoturizmus terén, nem beszélve a horgászturizmusról.
- Mindemellett számos kulturális érték, egymásra épülő iskolák, épületek, szakemberek, kutatók, hagyományok, művészeti értékek (fazeasság) állnak rendelkezésére.

¹⁹ Az *Economica* folyóiratban megjelentetett agrárökonómiai témában írt tanulmányomban részletesebben fejtem ki. A jelen dolgozat kereteit túlfeszítené, ha azt itt is bemutatnám, bár, a holisztikus módszer szükséges voltát most is hangsúlyozom.

IRODALOMJEGYZÉK

- Andorka Rudolf (2006): Bevezetés a szociológiába Budapest, Osiris Kiadó Kft
- Ádámné Csete Gizella (1993): Mezőtúr - Városismertető, Mezőtúr, s.n.
- Barlett, Frederic C. (1985): Az emlékezés. Kísérleti és Szociálpszichológiai tanulmány Budapest, Gondolat
- Báger Gusztáv-Benkő János-Pulay Gyula (2008): A magyarországi cigányság helyzetének javítására és felmérésére a rendszerváltás óta fordított támogatások mértéke és hatékonysága, Állami Számvevőszék Fejlesztési és Módszertani Intézete
- Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n.
- Bodoki Fodor Zoltán (2009): Mezőtúr elfelejtett múltja, Mezőtúr, Deko-Pont Kft
- E. J. Mishan (1982): Költéség – haszonelemzés, KJK
- Erdei Ferenc (1974): Magyar falu, Budapest, Akadémiai Kiadó
- Erdei Ferenc (1974): Magyar város, Budapest, Akadémiai Kiadó
- Erdei Ferenc (1980): A magyar társadalomról, Budapest, Akadémiai Kiadó
- Erdei Ferenc (1980): Történelem és társadalomkutatás, Budapest, Akadémiai Kiadó
- Erdei Ferenc (1997): Város és vidéke, Budapest, Akadémiai Kiadó
- Gyáni Gábor (2000): Emlékezés és oral history, In Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése, Budapest, Napvirág. 299.p.
- Halas Béla, et. al. (2009): Mezőtúr településfejlesztési koncepciója
- Horváth Zoltán (2007): Kézikönyv az Európai Unióról, Budapest, HVG-ORAC Kiadó
- Klaus Krippendorff (1995): A tartalomelemzés módszertanának alapjai, Budapest, Balassai Kiadó
- Lábadi Beatrix: Tartalomelemzés http://kogni.pszich.u-szeged.hu/modszertan/index.php?option=com_content&task=view&id=73&Itemid=198
letöltve: 2010-06-15
- Mezőtúr Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztály pályázatokért és közbeszerzésekért felelős irodája
- Mezőtúrról indultak (2010): <http://www.mezotur.hu/mezotur/mezoturiak/multban/>
Letöltés dátuma: 2010. augusztus 26.
- Molnár József (1996): Közgazdaságtan, Pécs, Szaktudás Kiadó ház Rt.
- Molnár József (1996): Mikro ökonómia, Pécs, Szaktudás Kiadó ház Rt.

- Móricz Zsigmond Könyvtár és Községi Ház (2001): Túri millenniumi kalendárium, Mezőtúr, s.n.
- MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990): Mezőtúr – Túrkeve – Kisújszállás - Karcag városok településfejlesztési problémái, Békéscsaba, MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport
- Molnárné Sipos Tímea (2011): Kihasztnátlan lehetőségek városa Mezőtúr. Economica. (IV/11). 161 – 169.p.
- Szilágyi Ferenc, dr. (1980): Túri Almamater 1980-as évkönyve, Budapest, s.n.

Statisztikák

- Központi Statisztikai Hivatal honlapja:
http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,115776&_dad=portal&_schema=PORTAL
Letöltés dátuma: 2010.03.24.
- KSH (2000): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH
- KSH (2001): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH
- KSH (2003): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH
- KSH (2005): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH
- KSH (2006): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH
- KSH (2008): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH
- (TeIR)|KSH-TSTAR

Interjúk

- Sipos Gyuláné iparművész
- Sipos Gyula régi volt TSZ dolgozó
- Matlák Ferenc TSZ nyugdíjas

ORSZÁGOS STATISZTIKAI ADATOK

Az országos statisztikai adatok áttekintésével láthatjuk, illetve ütköztethetjük azon számszerű tényeket, melyeket a Statisztikai adatok értékelése című fejezet 4., 5. és 7. diagramján láthatóak (megyei adatok feldolgozása).

Amennyiben mélyebben szeretnénk vizsgálni az egyes települések adatait, érdemes összevetni.

Népesség, népmozgalom (1941-)

Megnevezés	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2002
A népesség száma, január 1.	9 318 074 ⁽¹⁾	9 204 799	9 961 044	10 322 089	10 709 463	10 374 823	10 206 298	10 174 853
férfi	4 560 879 ⁽¹⁾	4 423 420	4 804 043	5 003 631	5 188 709	4 984 904	4 831 012	4 836 980
nő	4 758 199 ⁽¹⁾	4 781 379	5 157 001	5 318 458	5 520 754	5 389 919	5 349 286	5 337 873
Ezer férfira jutó nő	1 043 ⁽²⁾	1 081	1 073	1 063	1 064	1 081	1 103	1 104
Népsűrűség 1 km ² -re	100,3 ⁽³⁾	96,9	107,1	111,8	115,1	111,5	109,6	108,4
A házasságkötések száma	79 074	107 820	88 586	96 612	80 331	66 405	43 583	46 008
ezer lakosra	8,3	11,7	8,9	9,3	7,5	6,4	4,3	4,5
A válások száma	6 858 ⁽⁴⁾	12 556	16 590	22 841	27 797	24 888	24 391	25 506
ezer lakosra	0,5 ⁽⁵⁾	1,4	1,7	2,2	2,6	2,4	2,4	2,5
Az évi születések száma	177 047	190 398	146 461	151 819	148 673	125 679	97 047	96 804
ezer lakosra	18,9	20,6	14,7	14,7	13,9	12,1	9,5	9,5
A halálozások száma	123 348	108 718	101 535	120 187	145 355	145 680	132 183	132 833
ezer lakosra	13,2	11,4	10,2	11,6	13,6	14,0	13,0	13,1
A természetes szaporodás, fogylás (-)	53 699	81 680	44 926	31 632	3 318	-19 001	-35 136	-36 029
száma	53 699	81 680	44 926	31 632	3 318	-19 001	-35 136	-36 029
ezer lakosra	5,8	8,8	4,5	3,1	0,3	-1,9	-3,4	-3,5
Tejes termékenységi arányszám	2,40 ⁽⁶⁾	2,40	1,80	1,80	1,80	1,80	1,31	1,31
Reprodukción egység	1,104 ⁽⁷⁾	1,223	0,975	0,953	0,937	0,900	0,636	0,635
nyers	1,104 ⁽⁷⁾	1,223	0,975	0,953	0,937	0,900	0,636	0,635
tisztított	0,972 ⁽⁸⁾	1,060	0,937	0,912	0,909	0,889	0,637	0,626
Születéskor várható átlagos életkor	55,0	59,3	65,9	66,3	65,5	65,1	68,2	68,3
férfi	55,0	59,3	65,9	66,3	65,5	65,1	68,2	68,3
nő	58,2	63,4	70,1	72,1	72,7	73,7	76,5	76,6
Magzati veszteségek száma	—	—	197 916	223 640	102 010	108 889	72 696	73 118
száz évesülöttre	—	—	135,1	147,3	68,6	86,5	76,8	75,9
A terhességmegszakítások száma	—	—	162 160	152 283	80 882	90 394	58 404	56 075
száz évesülöttre	—	—	110,7	126,7	54,4	71,9	58,1	57,9
A magzati halálozások száma	—	—	25 756	31 357	21 128	18 291	16 292	17 035
száz évesülöttre	—	—	24,4	29,8	24,2	14,6	18,8	17,6
A csecsemőhalálozások száma	20 458	17 327	6 976	5 449	3 443	1 863	789	883
ezer évesülöttre	115,6	91,0	47,6	35,9	23,2	14,8	8,1	7,2

Népesség, népmozgalom 1941-

Megnevezés	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
A népesség száma, január 1.	10 142 362	10 116 742	10 097 549	10 076 581	10 066 158	10 045 401	10 030 975	10 013 000
férfi	4 818 456	4 804 113	4 793 115	4 784 579	4 779 078	4 769 562	4 763 050	4 754 000
nő	5 323 906	5 312 629	5 304 434	5 292 002	5 287 080	5 275 839	5 267 925	5 259 000
Ezer férfira jutó nő	1 105	1 106	1 107	1 106	1 106	1 106	1 106	1 106
Népsűrűség 1 km ² -re	109,0	108,7	108,5	108,3	108,2	108,0	107,8	107,6
A házasságkötések száma	45 398	43 791	44 234	44 528	40 842	40 105	38 750	—
ezer lakosra	4,5	4,3	4,4	4,4	4,1	4,0	3,7	—
A válások száma	25 046	24 638	24 804	24 869	25 160	25 155	27 800	—
ezer lakosra	2,5	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	—
Az évi születések száma	94 647	95 137	97 496	99 871	97 613	99 149	96 450	—
ezer lakosra	9,3	9,4	9,7	9,9	9,7	9,9	9,6	—
A halálozások száma	135 823	132 492	135 732	131 603	132 938	130 027	130 350	—
ezer lakosra	13,4	13,1	13,5	13,1	13,2	13,0	13,0	—
A természetes szaporodás, fogylás (-)	száma	-41 176	-37 355	-38 236	-31 732	-35 325	-30 878	-33 900
ezer lakosra	-4,1	-3,7	-3,8	-3,2	-3,5	-3,1	-3,4	—
Tejes termékenységi arányszám	1,28	1,28	1,32	1,35	1,32	1,35	1,33	—
Reprodukción egység	0,617	0,618	0,630	0,651	0,637	0,652	—	—
nyers	0,617	0,618	0,630	0,651	0,637	0,652	—	—
tisztított	0,609	0,618	0,630	0,651	0,637	0,652	—	—
Születéskor várható átlagos életkor	68,3	68,5	68,6	69,0	69,2	69,8	—	—
férfi	68,3	68,5	68,6	69,0	69,2	69,8	—	—
nő	76,5	76,9	76,9	77,4	77,3	77,8	—	—
Magzati veszteségek száma	70 634	69 418	66 217	64 171	61 117	61 803	61 100	—
száz évesülöttre	74,6	73,0	62,6	64,3	62,6	62,3	62,7	—
A terhességmegszakítások száma	53 789	52 539	48 689	46 324	43 870	44 089	43 200	—
száz évesülöttre	56,8	55,2	49,9	46,4	44,9	44,5	44,8	—
A magzati halálozások száma	16 845	16 879	17 528	17 847	17 247	17 714	17 900	—
száz évesülöttre	17,8	17,7	17,2	17,9	17,7	17,8	18,5	—
A csecsemőhalálozások száma	690	628	607	571	577	553	495	—
ezer évesülöttre	7,3	6,6	6,2	5,7	5,9	5,6	5,1	—

Forrás I. Melléklet:

http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,115776&_dad=portal&_schema=PORTAL

Letöltés dátuma: 2010.03.24.

A gazdaságilag inaktív népesség száma (2000-)

Tartomány	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Budapest	598,1	595,3	581,8	555,8	513,1	510,5	524,9	528,8	529,7	533,8
Pest	360,2	364,1	366,6	374,3	376,6	374,0	375,3	381,3	394,3	399,5
Közép-Magyarország	958,3	959,4	950,2	930,1	889,7	884,5	900,4	911,1	924,0	933,3
Fejér	145,5	143,2	140,7	134,6	140,1	142,1	137,8	141,1	144,3	144,3
Komárom-Esztergom	111,3	114,1	110,5	103,6	102,7	100,8	99,2	99,6	100,3	101,8
Veszprém	128,3	127,9	127,0	123,3	123,3	123,3	120,9	121,3	122,9	123,3
Közép-Dunántúl	385,1	385,2	378,2	361,5	365,6	366,3	357,9	362,0	367,5	371,4
Győr-Ménfőcsanak	141,3	143,0	138,7	146,0	153,5	147,4	145,4	144,0	144,9	144,2
Vas	80,6	82,9	81,0	80,1	80,7	83,1	81,9	82,3	86,4	87,4
Zala	94,8	96,0	96,8	100,8	97,1	93,1	93,0	94,0	95,5	94,4
Magyar-Dunántúl	321,7	323,9	318,5	306,9	323,3	323,8	319,3	320,3	326,8	326,0
Borsod	158,3	159,3	158,3	158,8	165,1	158,0	147,9	156,0	156,9	143,7
Somogy	126,0	128,4	130,5	131,1	128,1	126,4	126,0	126,3	127,0	122,6
Tolna	91,5	92,8	93,7	87,9	83,8	86,6	85,4	86,6	87,6	87,0
Dél-Dunántúl	375,8	380,5	382,5	386,8	377,1	363,0	359,3	370,9	368,5	353,3
Dunántúl	1 082,6	1 089,6	1 079,2	1 057,2	1 076,0	1 053,0	1 036,5	1 053,2	1 063,8	1 050,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	295,4	303,1	295,3	287,6	283,8	285,0	277,1	289,6	286,7	282,9
Hem	121,9	123,9	126,4	119,9	121,8	121,8	122,3	116,2	115,3	119,7
Nagy	83,6	84,8	82,9	79,8	84,4	84,2	80,2	79,6	80,2	77,9
Észak-Magyarország	504,9	511,8	504,6	487,3	490,0	482,0	479,6	485,4	483,2	493,5
Hajdú-Szabolcs	205,6	208,2	209,3	204,8	206,1	205,3	197,8	200,1	206,0	210,8
Jász-Nagykun-Szolnok	155,1	160,2	160,8	153,5	159,0	155,9	147,1	143,0	146,5	142,9
Szatmár-Bereg	241,1	239,9	240,1	231,7	233,5	226,5	217,8	217,2	216,9	213,5
Észak-Alföld	606,0	607,3	610,0	596,0	598,6	589,5	583,7	588,3	583,4	586,2
Magyarország 15-74 éves népességének arányában	182,5	181,1	182,2	183,7	181,1	182,2	183,7	181,2	180,7	181,9
Átlék	180,0	178,1	179,0	178,0	178,0	178,0	178,0	178,0	178,0	178,0
Csongrád	151,8	149,9	150,5	144,0	142,1	152,8	150,5	150,0	151,3	152,0
Dél-Alföld	507,8	501,0	500,8	513,9	511,6	498,1	495,7	485,3	485,2	482,4
Alföld és Észak	1 618,7	1 621,0	1 623,4	1 591,2	1 600,2	1 579,6	1 538,0	1 517,0	1 513,8	1 503,1
Ország összesen	3 496,6	3 479,0	3 483,8	3 378,5	3 367,9	3 317,1	3 274,9	3 281,3	3 301,6	3 287,1

A munkanélküliek száma (2000-)

Tartomány	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Budapest	41,3	32,4	28,8	26,4	35,5	37,7	37,8	36,4	33,1	46,3
Pest	23,1	20,7	20,1	22,3	22,8	20,7	20,9	23,7	27,0	38,4
Közép-Magyarország	64,4	53,1	48,9	48,7	58,3	58,4	58,7	60,1	60,2	84,8
Fejér	9,3	8,8	11,4	9,3	11,8	11,8	9,4	9,9	10,1	17,3
Komárom-Esztergom	7,1	6,0	5,5	6,1	7,5	10,8	10,9	8,8	7,5	11,9
Veszprém	6,3	5,7	7,2	7,5	7,8	6,5	6,8	7,1	10,8	15,3
Közép-Dunántúl	22,7	20,5	24,1	22,8	27,0	30,8	30,1	24,8	28,4	44,4
Győr-Ménfőcsanak	8,2	7,9	7,8	6,4	7,2	8,4	8,4	7,1	7,0	12,7
Vas	5,8	6,3	6,8	6,5	7,1	9,7	9,1	8,3	6,4	11,7
Zala	5,8	4,4	4,7	7,8	6,2	6,7	6,8	7,2	6,7	14,1
Magyar-Dunántúl	19,8	18,6	18,3	18,5	20,6	26,8	26,1	22,8	23,1	38,5
Borsod	11,1	10,0	11,2	12,3	11,8	13,3	12,1	11,3	10,7	18,9
Somogy	11,0	12,3	10,4	9,4	7,8	11,8	12,9	14,5	13,1	14,1
Tolna	8,3	7,1	8,2	9,1	8,1	8,0	9,7	11,4	9,8	8,8
Dél-Dunántúl	36,4	28,6	29,8	38,0	27,5	34,1	34,7	27,2	28,6	41,8
Dunántúl	72,1	68,7	72,2	74,3	75,5	81,8	84,9	84,8	88,1	124,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	18,5	24,0	27,7	30,1	28,3	31,7	32,1	37,5	39,0	43,1
Hem	8,7	8,5	7,0	10,1	8,2	10,3	11,3	14,0	14,1	18,2
Nagy	7,8	7,1	8,9	6,8	7,7	7,7	6,9	7,9	10,2	12,7
Észak-Magyarország	48,8	38,8	41,8	47,0	46,2	48,7	52,3	58,4	63,3	75,8
Hajdú-Szabolcs	14,0	13,1	13,4	12,5	11,9	17,8	20,0	16,3	18,4	22,7
Jász-Nagykun-Szolnok	15,1	11,5	12,2	9,1	9,8	12,8	15,7	15,4	13,9	17,8
Szatmár-Bereg	21,7	18,9	17,7	17,1	19,3	21,3	20,4	21,5	27,4	40,6
Észak-Alföld	31,3	43,5	45,3	38,7	40,8	51,8	45,3	45,2	69,7	81,1
Magyarország 15-74 éves népességének arányában	16,0	15,7	16,0	15,7	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Átlék	8,1	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7	8,7
Csongrád	7,9	6,5	9,3	7,9	6,0	12,9	10,3	10,5	13,4	13,7
Dél-Alföld	27,7	28,2	31,8	23,9	32,7	43,4	41,8	41,8	46,8	56,3
Alföld és Észak	127,3	123,9	127,7	119,8	119,5	144,7	139,2	145,2	179,9	209,4
Ország összesen	263,7	234,1	238,8	244,5	252,8	303,8	316,8	312,9	326,2	426,7

Forrás II. Melléklet:

http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,115776&_dad=portal&_schema=PORTAL

Letöltés dátuma: 2010.03.24.

Forrás III. Melléklet:

http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,115776&_dad=portal&_schema=PORTAL

Letöltés dátuma: 2010.03.24.

A gazdaságilag aktív népesség száma (2000-)

Tartomány	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Budapest	797,4	775,7	758,3	777,3	798,8	795,8	797,8	799,9	798,8	791,1
Pest	449,9	443,3	443,2	479,9	497,9	506,3	529,9	533,3	539,3	539,7
Közép-Magyarország	1 237,3	1 239,7	1 239,5	1 299,3	1 296,6	1 306,3	1 327,8	1 333,2	1 338,1	1 330,8
Nagy	177,7	181,9	187,8	181,9	185,9	185,3	190,3	199,8	194,8	194,1
Közésközép-Észak	131,9	129,3	124,1	141,9	139,9	144,9	141,3	144,8	143,3	140,8
Magyarország	119,4	119,9	141,9	144,3	139,6	140,1	141,1	149,1	147,7	134,9
Közép-Dunántúl	489,9	471,8	489,9	489,9	481,3	489,4	489,5	491,3	487,9	479,5
Győr-Ménfőcsanak	197,2	191,9	197,2	199,9	199,5	194,3	195,1	199,9	197,9	191,3
Vas	125,9	121,9	125,9	129,3	123,3	121,7	123,3	121,1	116,6	114,9
Dél	132,2	133,6	131,3	139,3	133,3	136,3	139,9	139,8	131,9	130,9
Magyarország	489,9	449,7	494,7	449,4	449,3	481,3	494,1	499,8	449,8	447,9
Borsod	139,7	131,9	134,7	131,7	149,8	139,9	139,9	139,9	131,3	131,7
Borsod	131,7	129,9	129,3	139,9	127,2	127,9	129,9	124,1	129,3	127,7
Tolna	109,4	99,9	97,3	101,4	109,4	101,7	101,3	99,7	99,3	94,3
Dél-Dunántúl	399,8	381,9	379,4	399,7	379,4	387,7	394,1	371,4	374,1	379,8
Dunántúl	1 399,1	1 391,4	1 314,9	1 324,9	1 399,9	1 399,4	1 399,7	1 399,9	1 399,7	1 399,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	291,2	279,1	291,3	297,9	279,9	291,3	297,7	279,9	299,9	291,9
Hód	139,9	139,3	123,3	139,9	129,2	129,1	121,9	127,9	127,9	123,3
Nagy	91,1	81,8	81,1	87,3	81,1	81,1	81,8	81,3	80,9	79,9
Észak-Magyarország	477,8	469,8	471,9	484,3	477,3	469,4	477,1	481,7	473,5	467,9
Hajdú-Bihar	291,3	291,4	294,3	299,9	299,9	299,3	299,4	299,7	299,3	299,3
Észak-Magyarország	191,6	194,9	191,3	191,3	194,1	191,1	191,7	199,9	191,3	191,7
Észak-Magyarország	194,6	191,3	191,3	191,3	191,4	191,1	191,7	191,3	191,3	191,3
Észak-Alföld	399,4	399,8	399,3	377,7	394,1	399,9	394,8	394,9	391,8	379,3
Észak-Magyarország	219,8	219,8	219,8	219,8	219,8	219,8	219,8	219,8	219,8	219,8
Békés	149,1	149,9	149,9	149,9	149,9	149,9	149,9	149,9	149,9	149,9
Győr	171,4	171,9	169,3	169,9	169,4	171,9	171,1	171,2	171,1	171,9
Dél-Alföld	339,2	340,2	329,3	319,3	321,4	321,3	321,7	329,9	329,5	329,8
Alföld és Észak	1 374,5	1 399,3	1 399,9	1 376,1	1 391,9	1 399,7	1 401,4	1 409,8	1 391,8	1 399,7
Összesen	4 139,8	4 131,4	4 139,4	4 139,4	4 131,3	4 139,4	4 139,1	4 139,1	4 139,1	4 139,1

2010.03.24. 13:30

Forrás IV. Melléklet:

http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=37,115776&_dad=portal&_schema=PORTAL

Letöltés dátuma: 2010.03.24.

MEZŐTÚR VÁROS STATISZTIKAI ADATAI

A városi statisztikai adatok áttekintésével láthatjuk, illetve ütköztethetjük azon számszerű tényeket, melyeket a Statisztikai adatok értékelése című fejezet 1., 2., 3., 6., 8., 9. diagramján láthatóak.

A 131 intézmény elosztása funkciócsoportonként, városonként és diszperziós érték szerint (1984-86 közötti állapot)

Funkciócsoport megoszlás	a	b	c	d	e	f	g	h
Összes tényező	15	28	18	25	9	15	21	131
A szint								
Összes tényező	6	18	10	20	4	11	12	81
Karcag	4	10	3	20	4	6	4	51
Kisújszállás	-	5	3	-	1	2	3	14
Túrkeve	-	-	1	-	1	-	1	3
Mezőtúr	4	12	3	10	2	4	2	37
11 város átlaga	3,27	4,81	1,15	3,72	1,63	3,27	2,09	2,90
B szint								
Összes tényező	4	5	6	3	2	2	1	23
Karcag	4	5	6	3	2	2	-	22
Kisújszállás	3	4	4	1	1	1	-	14
Túrkeve	2	3	2	-	-	-	-	7
Mezőtúr	4	5	6	3	2	2	1	17
11 város átlaga	3,36	3,78	4,81	2,36	1,27	1,00	0,54	2,45
C szint								
Összes tényező	5	5	2	2	3	2	8	27
Karcag	5	5	2	2	3	2	8	27
Kisújszállás	5	4	2	1	3	2	7	24
Túrkeve	5	4	1	1	2	1	5	19
Mezőtúr	5	4	2	2	3	2	8	17
11 város átlaga	5,00	4,27	1,91	1,81	2,90	1,90	6,90	3,52
Karcag	13	2011	25	9	8	12	98	
Kisújszállás	8	13	9	2	5	5	10	52
Túrkeve	7	7	4	1	4	1	6	30
Mezőtúr	14	21	11	15	7	8	11	88

a: Hatósági - igazgatási – szervezési

b: kiskereskedelmi

c: oktatási – kulturális – tudományos

d: egészségügyi

e: szolgáltatási

f: infrastrukturális

g: termelési integráció

h: mindösszesen

Mezőtúr az MTA kutatóintézete vizsgálatai szerint (Ld. VIII. melléklet. MTA. 1990) 21 meghatározó és fontos adottsággal rendelkezett. Jelentős egészségügyi ellátó kapacitással (regionális igényeket is kielégítő, belgyógyászati, labor, gyerek, szülészeti és nőgyógyászati részleggel rendelkező 200 ágyas kórházzal, valamint szakorvosi rendelővel), színvonalas oktatási hálózattal. Mezőgazdasági és ipari üzemek között több is volt, amelyet nem csak megyei, de országos szinten is számon tartottak.

Forrás V. Melléklet: MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990): Mezőtúr - Túrkeve-Kisújszállás - Karcag városok településfejlesztési problémái, Békéscsaba, MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport

Néhány kommunális mutató (1958-1988)

	A vízvezeték- hálózat hossza (km)		A csatorna- hálózat hossza (km)		A személtalál- ási becsapott háztartások száma			
	1985	1988	1985	1988	1985	1988		
Karcag	126,6	137,6	4900	5609	26,8	47,9	1747	2899
Kisújszállás	75,4	71,7	2559	2799	9,2	10,0	702	1422
Mezőtúr	100,1	102,0	4081	4313	37,9	41,5	1403	2397
Túrkeve	57,4	59,4	1764	2006	0,8	10,3	269	755
Szolnok megye városai	932,1	1081,4	50055	57552	368,9	425,3	23578	33429

Kiskereskedelmi boltok és vendéglátóhelyek néhány adata (1985-1998)

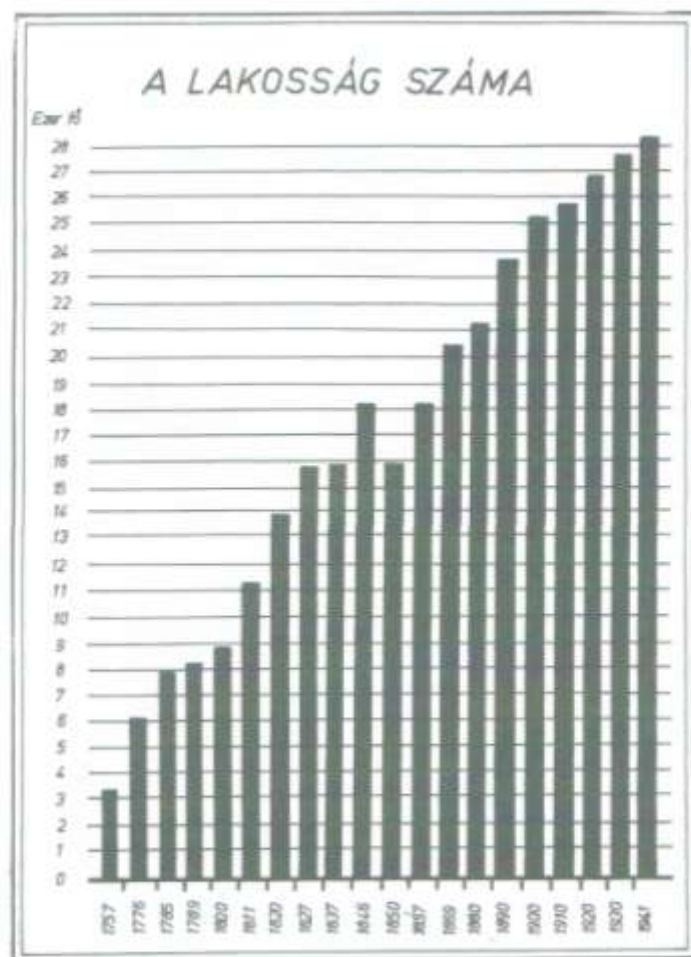
	A kisker bolto		A vendéglátóhelyek			
	száma	területük	száma	területük	száma	területük
Karcag	1985 99	1988 98	1985 13505	1988 14175	1985 48	1988 81
Kisújszállás	54	57	6305	7052	23	22
Mezőtúr	72	73	11782	11767	50	50
Túrkeve	37	39	5307	5552	24	20
Szolnok megye városai	702	760	120942	137199	439	437
			</			

1984-ben már az 1000 lakosra jutó bolti m² terület elérte 520-at a forgalom pedig 41.222 Ft-ot.

Forrás VII. Melléklet: MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990): Mezőtúr - Túrkeve-Kisújszállás - Karcag városok településfejlesztési problémái, Békéscsaba, MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport

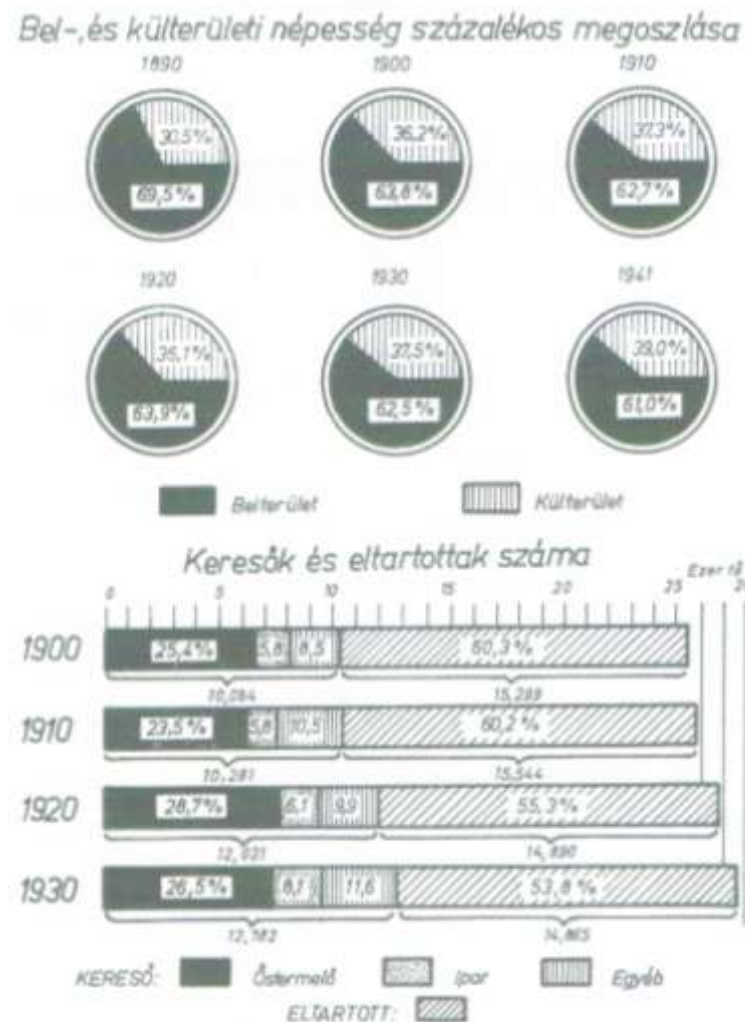
Forrás VI. Melléklet: MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990): Mezőtúr - Túrkeve-Kisújszállás - Karcag városok településfejlesztési problémái, Békéscsaba, MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport

A lakosság száma

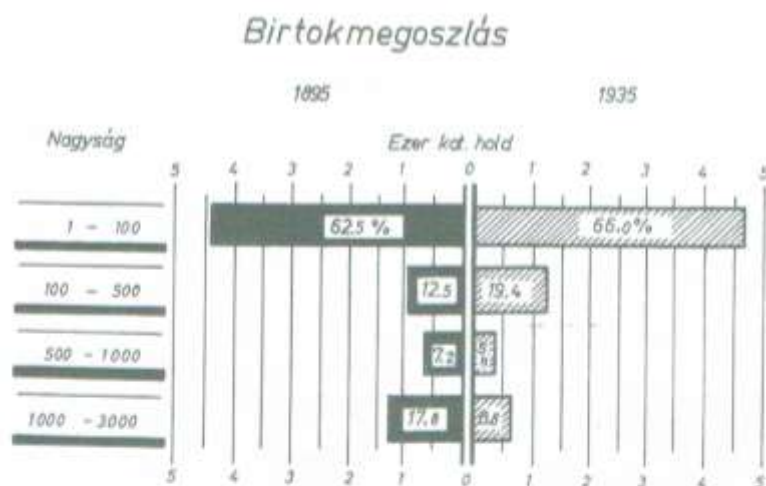
Forrás VIII. Melléklet: Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n., 178p.

Bel-, és külterületi népesség százalékos megoszlása

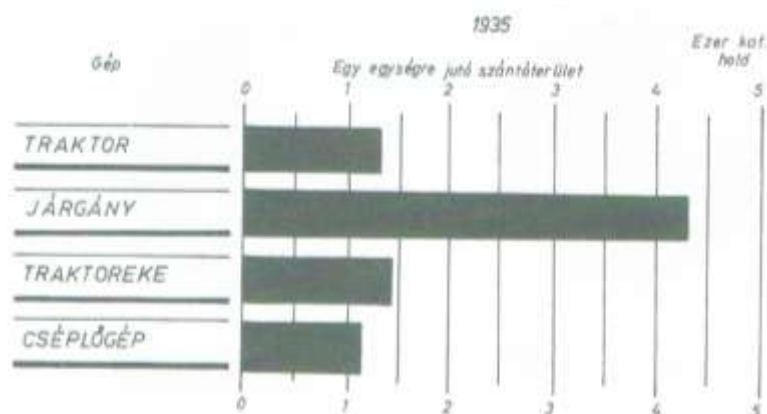

Forrás IX. Melléklet: Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n., 177p.

Birtokmegosztás

Fontosabb mezőgazdasági motoros erő- és munkagépsűrűség

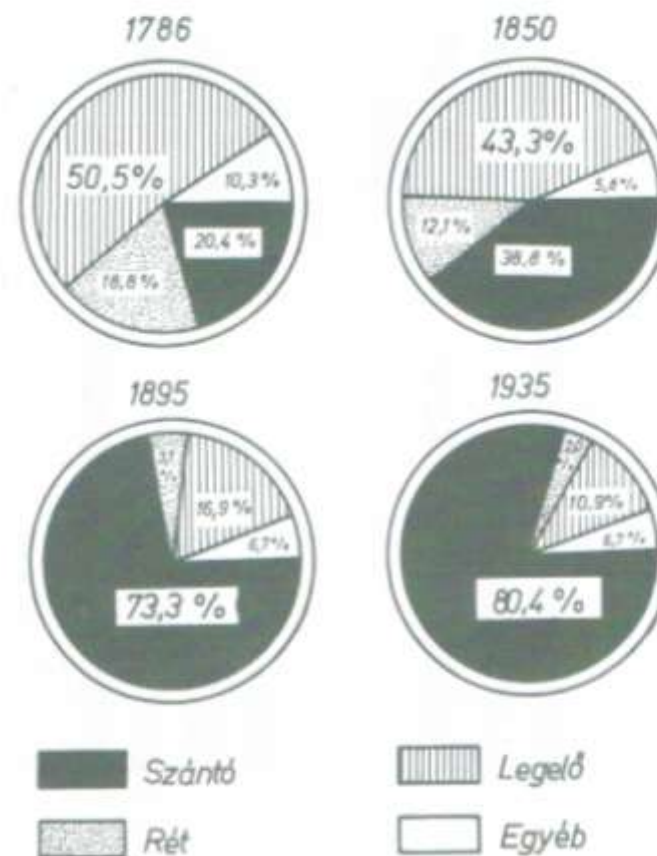

Forrás X. Melléklet: Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n., 176p.

Mezőgazdaság

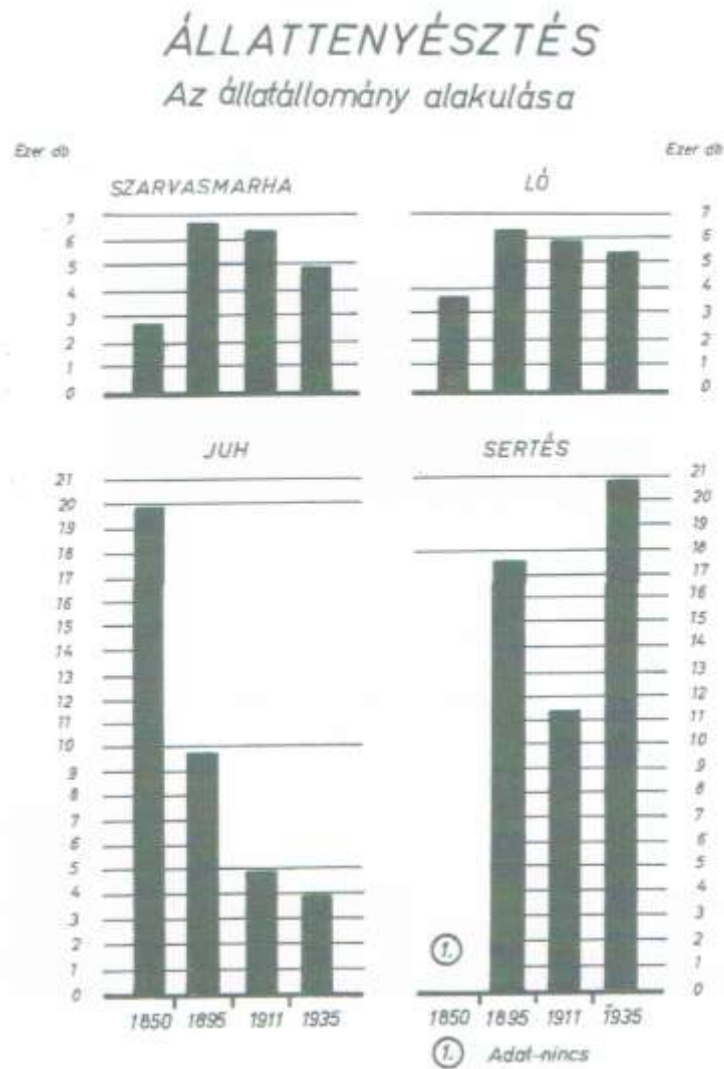
MEZŐGAZDASÁG

Szántó, rét és legelőterület megoszlása

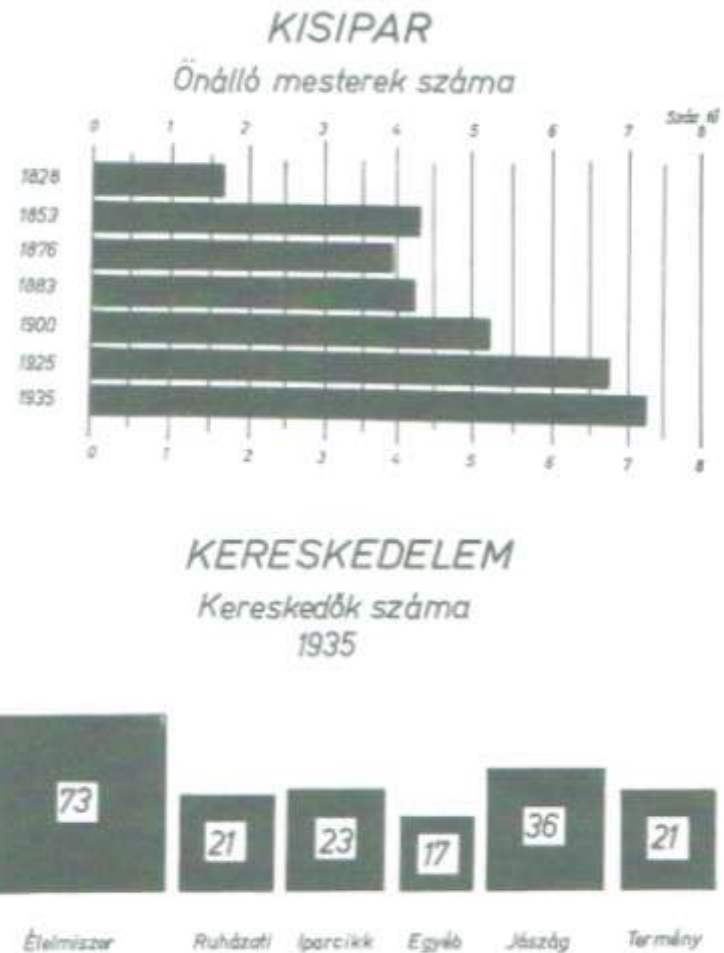
Forrás XI. Melléklet: Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n., 175p.

Állattenyésztés

Forrás XII. Melléklet: Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n., 174p.

Kisipar, kereskedelem

Forrás XIII. Melléklet: Bodoki Fodor Zoltán- Bodoki Fodor Zsigmond (1978): Mezőtúr város története (896-1944) Mezőtúr, s.n., 173p.

A népesség összetételének változása népgazdasági ágak szerint

Időpont	A négy városban	Ezen belül				(Százalék)	
		Karcag	Kisújszállás	Mezőtúr	Túrkevény	A megyében	A megye városában
Összesen							
Ipar							
1949	12,2	12,8	11,0	13,6	9,9	11,4	16,0
1960	12,1	18,7	9,9	13,0	7,5	15,2	20,2
1970	19,1	22,2	18,5	26,0	14,9	23,8	30,2
1980	30,0	28,3	29,5	31,2	32,0	27,8	33,0
Építőipar							
1949	4,9	5,1	1,0	7,6	2,0	3,8	4,3
1960	6,8	7,1	5,2	8,2	5,2	9,4	7,1
1970	5,4	6,8	3,5	5,5	4,7	8,4	6,8
1980	3,6	5,7	2,0	3,0	2,3	7,7	5,9
Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás							
1949	59,3	57,8	59,8	53,8	71,2	64,2	48,6
1960	50,0	47,0	49,7	45,7	63,1	47,3	35,5
1970	43,2	41,1	45,7	38,4	53,9	40,5	27,1
1980	32,8	30,8	34,2	30,3	40,6	31,2	20,5
Kereskedelem							
1949	4,5	4,6	3,4	5,2	4,1	3,6	5,2
1960	4,4	5,8	4,2	4,3	3,6	4,6	6,3
1970	5,1	5,9	4,0	5,5	4,1	5,3	6,7
1980	6,5	7,3	4,9	7,2	5,2	7,2	8,8
Egyéb népgazdasági ágak							
1949	19,1	19,7	24,0	19,8	12,0	17,0	25,9
1960	26,7	25,4	31,0	28,8	20,6	23,5	30,9
1970	27,2	24,0	20,3	24,6	22,4	22,8	29,2
1980	27,1	27,9	29,4	28,3	19,9	26,1	31,8

Forrás XIV. Melléklet: MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990):
Mezőtúr-Túrkevény-Kisújszállás-Karcag városok településfejlesztési problémái, Békéscsaba,
MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport

A 7 éves és idősebb népesség megoszlása a legmagasabb iskolai végzettség szerint

Megnevezés	A négy városban	Ezen belül				(Százalék)	
		Karcag	Kisújszállás	Mezőtúr	Túrkevény	A megyében	A megye városában
						összesen	
1960							
"0" osztály	4,6	6,1	4,3	2,8	5,2	5,6	4,5
Általános iskolák 1-5 osztálya	41,1	40,7	36,3	42,4	44,9	40,9	37,9
Általános iskolák 6-7 osztálya	33,4	33,5	38,3	31,6	31,1	33,7	30,9
Általános iskola 8	14,1	12,9	14,6	15,2	13,8	13,8	17,5
Befejezetlen középiskola	2,7	2,5	2,8	3,2	2,0	2,2	3,3
Befejezett iskola	2,8	2,8	2,6	3,3	1,8	2,6	4,1
Befejezetlen, befejezett felsőfokú tanintézet	1,4	1,6	1,1	1,4	1,0	1,2	1,9
ÖSSZESEN	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1980							
"0" osztály	2,1	2,8	1,7	1,6	2,0	2,2	1,8
Általános iskolák 1-5 osztálya	23,8	24,7	22,3	23,8	23,6	23,9	20,7
Általános iskolák 6-7 osztálya	20,5	19,7	22,8	20,0	20,4	21,4	17,6
Általános iskola 8	24,3	23,2	23,6	23,9	28,6	24,2	24,9
Befejezetlen középiskola	4,5	4,5	4,3	4,9	4,1	3,8	4,6
Befejezett középiskola és felsőfokú szakiskola	10,1	10,3	10,6	9,5	10,6	9,6	10,0
Befejezett középiskola és felsőfokú tanintézet	10,9	11,4	11,3	11,7	8,3	10,9	14,7
Befejezetlen felsőfokú tanintézet	0,5	0,2	0,4	1,0	0,2	0,4	0,6
Befejezett tanintézet	3,2	3,3	3,0	3,6	2,4	3,5	5,1
ÖSSZESEN	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás XV. Melléklet: MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport (1990):
Mezőtúr-Túrkevény-Kisújszállás-Karcag városok településfejlesztési problémái, Békéscsaba,
MTA Regionális Kutató Központ Alföldi Kutatócsoport

Gazdasági aktivitás (2001. február 1.)

Kistérség, megye, régió	Foglalkoztatott	Munkanélküli	Inaktív kereső	Eltartott	A mezőgazdaságban és erdőgazdálkodásban	Az iparban és építőiparban	A szolgáltatásokban
					foglalkoztatottak az összes foglalkoztatott %-ában		
Hajdú-Bihar							
Balmazújvárosi	8 982	2 162	10 253	8 859	15,1	40,5	44,4
Berettyóújfalu	14 591	3 656	20 096	16 345	14,2	27,6	58,2
Debreceni	77 470	8 583	60 392	64 589	1,9	26,3	71,8
Derecske-Létavértesi	10 062	2 252	13 710	12 642	13,9	31,3	54,7
Hajdúböszörményi	18 730	3 192	18 914	18 675	13,4	43,3	43,3
Hajdúhadházi	14 445	4 559	19 484	19 752	7,3	38,0	54,8
Hajdúszoboszlói	11 491	1 901	10 339	9 988	12,6	28,6	58,8
Poigári	4 004	1 431	5 159	4 211	10,1	42,4	47,5
Püspökladányi	15 019	3 731	17 706	15 623	24,6	26,5	48,9
Összesen	174 794	31 467	176 053	170 684	8,8	30,7	60,4
Jász-Nagykun-Szolnok							
Jászberényi	29 533	2 886	32 072	24 284	9,8	47,0	43,2
Karcagi	14 308	2 761	16 013	14 341	10,5	33,5	56,0
Kunszentmártoni	10 593	2 688	15 354	10 693	13,3	38,7	48,0
Mezőtúri	9 317	1 845	10 992	9 229	10,3	37,6	52,0
Szolnoki	45 729	5 633	37 886	32 881	4,0	29,9	66,1
Tiszafüredi	10 162	3 407	15 263	11 922	13,4	30,8	55,8
Törökszentmiklósi	13 877	2 836	15 864	13 548	10,3	38,7	51,0
Összesen	133 519	22 056	143 444	116 898	8,5	36,3	55,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg							
Baktalórántházi	7 451	2 496	13 238	11 712	7,4	35,5	57,1
Csengeri	3 105	1 165	6 046	4 188	10,7	36,9	52,4
Fehérgyarmati	8 815	3 013	15 954	11 668	7,4	29,8	62,7
Ibrány-Nagyhalászi	11 141	2 844	16 714	15 010	7,6	42,1	50,3
Kisvárdai	21 074	4 088	25 411	24 086	3,4	26,4	70,2
Mátészalkai	16 155	4 233	25 731	21 556	7,5	33,7	58,8
Nagykálló	11 111	3 029	16 481	15 431	10,8	35,1	54,2
Nyírbátori	9 976	3 202	17 064	14 965	7,6	30,0	62,3
Nyíregyházi	51 578	6 605	41 428	44 730	3,4	25,9	70,7
Tiszavasvári	10 078	2 378	13 508	11 934	8,8	43,1	48,0
Vásárosnaményi	6 961	2 552	12 816	9 535	5,4	29,0	65,6
Összesen	157 445	35 605	204 391	184 815	5,9	31,0	63,1
Észak-Alföld							
Összesen	465 758	89 128	523 888	472 397	7,8	32,4	59,8

Népmozgalom (2004)

Kistérség, megye, régió	Éve-születés	Halálozás	Természetes szaporodás, ill. fogyás (-)	Belföldi vándorlási különbözet	Belföldi vándorlási különbözet évi átlaga, 2000–2004	Házasságkötés	Válás
1000 lakosra							
Hajdú-Bihar							
Balmazújvárosi	10,1	13,6	-3,5	0,2	-2,4	4,0	1,9
Berettyóújfalu	9,9	14,3	-4,4	-5,5	-4,4	3,7	2,3
Debreceni	9,4	10,8	-1,4	-2,1	-4,1	5,1	3,0
Derecske-Létavértesi	11,5	14,1	-2,6	3,3	6,6	3,8	2,3
Hajdúböszörményi	10,9	11,8	-0,9	-2,0	-0,3	4,6	2,4
Hajdúhadházi	13,1	10,6	2,5	4,2	7,5	4,1	1,7
Hajdúszoboszlói	9,7	13,0	-3,3	2,2	0,5	4,5	3,2
Polgári	7,8	13,6	-5,8	2,7	2,9	3,0	1,1
Püspökladányi	9,5	12,5	-3,1	-3,4	-2,3	4,0	1,9
Összesen	10,2	12,0	-1,8	-0,9	-1,0	4,5	2,5
Jász-Nagykun-Szolnok							
Jászberényi	10,1	15,2	-5,2	0,2	2,3	4,1	1,9
Karcagi	11,2	13,3	-2,1	-4,5	-4,1	3,9	2,3
Kunszentmártoni	8,7	14,3	-5,7	-6,4	-0,6	3,6	2,1
Mezőtúri	10,0	13,8	-3,8	2,8	-3,3	3,3	2,8
Szolnoki	9,0	12,3	-3,4	-1,3	-2,2	4,3	3,2
Tiszafüredi	8,7	15,5	-6,8	-4,2	-3,5	3,3	1,9
Törökszentmiklósi	9,8	12,9	-3,1	-5,0	-3,5	3,7	2,4
Összesen	9,6	13,7	-4,2	-2,2	-1,7	3,9	2,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg							
Baktalórántházi	10,8	10,6	0,2	-1,1	-1,1	4,1	1,2
Csengeri	11,0	12,4	-1,4	-5,2	-6,8	2,9	1,3
Fehérgyarmati	11,8	13,8	-2,0	-7,6	-4,6	3,6	1,2
Ibrány-Nagyhalászi	11,4	12,2	-0,8	-2,4	0,0	3,6	1,9
Kisvárdai	11,0	12,3	-1,3	-6,0	-5,2	4,6	1,6
Mátészalkai	11,0	13,7	-2,7	-3,6	-4,9	4,1	1,4
Nagykállói	10,5	11,7	-1,2	-2,0	-1,9	4,2	1,6
Nyírbátori	11,7	12,1	-0,5	-3,0	-4,2	3,6	1,5
Nyíregyházi	9,4	10,0	-0,5	-3,3	-1,7	4,8	2,8
Tiszavasvári	12,0	13,4	-1,4	-3,3	-3,4	3,5	1,8
Vásárosnaményi	10,6	13,8	-3,2	-4,6	-6,5	3,4	1,3
Összesen	10,7	12,0	-1,2	-3,8	-3,3	4,1	1,8
Észak-Alföld							
Összesen	10,2	12,5	-2,2	-2,3	-2,0	4,2	2,2

Forrás XVI. Melléklet: KSH (2001): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH

Forrás XVII. Melléklet: KSH (2004): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH

Regisztrált munkanélküliek (2000,2004. december 2.)

Kistérség, megye, régió	A munkanélküliek aránya ^a , %		Nők	Pályakezdeők	Diplomás munkanélküliek	180 napon túl munkanélküliek
			aránya a munkanélküliek körében, %			
	2000	2004	2004			
Hajdú-Bihar						
Balmazújvárosi	11,5	12,9	48,6	7,7	1,8	51,0
Berettyóújfalu	11,9	12,7	39,9	10,2	1,3	54,2
Debreceni	5,5	4,7	54,9	9,6	9,9	42,5
Derecske-Létavértesi	8,8	8,9	47,2	10,1	2,0	50,7
Hajdúböszörményi	9,4	7,4	48,2	9,4	4,0	42,7
Hajdúhadházi	14,3	13,5	46,2	7,7	0,9	59,9
Hajdúszoboszlói	9,1	7,2	48,8	8,8	3,5	44,5
Polgári	13,7	11,1	44,3	6,7	1,5	34,5
Püspökkladányi	10,9	11,7	47,7	7,3	1,6	51,6
Összesen	8,9	8,4	47,9	8,8	3,6	49,6
Jász-Nagykun-Szolnok						
Jászberényi	5,0	5,5	46,6	7,9	4,4	43,2
Karcagi	8,3	9,9	44,2	9,1	1,9	54,3
Kunszentmártoni	11,7	11,5	45,1	9,4	1,9	53,7
Mezőtúri	8,4	7,1	45,0	13,3	3,5	37,6
Szolnoki	6,1	5,1	48,1	12,4	5,9	39,4
Tiszafüredi	14,5	13,2	44,4	6,9	1,6	46,2
Törökszentmiklósi	7,9	8,5	42,1	7,2	2,2	47,8
Összesen	7,8	7,7	45,2	9,3	3,0	46,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg						
Baktalórántházai	14,1	14,0	40,3	11,6	1,2	48,5
Csengeri	13,7	17,2	38,5	10,8	0,9	53,6
Fehérgyarmati	14,8	17,2	39,5	10,0	1,2	46,4
Ibrány-Nagyhalászi	9,8	10,3	41,5	11,4	1,6	52,3
Kisvárdai	8,6	10,9	39,5	16,7	2,6	56,2
Mátészalkai	11,2	13,6	40,6	13,9	1,6	56,6
Nagykállói	11,1	8,1	47,5	11,2	2,5	46,1
Nyírbátori	13,0	14,3	44,2	13,4	1,2	48,2
Nyíregyházi	5,8	5,1	51,7	12,7	8,8	38,7
Tiszavasvári	10,7	10,3	40,2	10,0	1,9	47,1
Vásárosnaményi	16,6	16,1	39,6	12,9	1,6	51,9
Összesen	10,2	10,7	42,2	12,7	2,5	49,6
Észak-Alföld						
Összesen	9,1	9,1	44,8	10,7	3,0	49,0

a) A regisztrált munkanélküliek a munkavállalási korú állandó népességhez (2000. évben a 15–57 éves nők és 15–61 éves férfiak, 2004. évben a 15–59 éves nők és 15–61 éves férfiak) viszonyítva.

Település, terület, népesség 2005. január 1.

Kistérség, megye, régió	Település		Terület, km ²	Lakónépesség		Nép-sűrűség, fő/ km ²	A 120 fő/ km ² feletti nép-sűrűségű településeken lakók aránya, %
	összesen	ebből: város		összesen	a 2000. évi %-ában		
Hajdú-Bihar							
Balmazújvárosi	4	2	731	30 110	98,3	41	-
Berettyóújfalu	29	3	1 226	53 875	97,1	44	-
Debreceni	1	1	462	204 297	97,7	443	100,0
Derecske-Létavértesi	11	2	580	39 661	102,7	68	-
Hajdúböszörményi	3	3	731	59 869	99,7	82	-
Hajdúhadházi	11	4	636	60 734	105,5	96	55,9
Hajdúszoboszlói	4	1	507	34 015	99,7	87	-
Polgári	6	1	384	14 822	99,9	39	-
Püspökkladányi	13	3	955	51 989	98,2	54	-
Összesen	82	20	6 211	549 372	99,3	88	43,4
Jász-Nagykun-Szolnok							
Jászberényi	18	4	1 161	88 097	98,6	76	42,3
Karcagi	5	2	857	46 680	96,8	54	-
Kunszentmártoni	11	2	576	38 583	97,3	67	30,8
Mezőtúri	5	2	726	31 012	96,5	43	-
Szolnoki	17	3	878	120 744	97,8	138	76,9
Tiszafüredi	13	2	847	40 082	95,6	47	-
Törökszentmiklósi	9	1	537	45 625	97,5	85	49,7
Összesen	78	16	5 582	410 823	97,5	74	40,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg							
Baktalórántházai	19	1	452	35 638	100,1	79	25,7
Csengeri	11	1	247	14 291	96,6	58	35,6
Fehérgyarmati	49	1	703	39 679	98,0	56	22,0
Ibrány-Nagyhalászi	17	3	521	46 134	99,8	89	33,5
Kisvárdai	32	3	590	75 201	98,6	128	50,4
Mátészalkai	26	2	625	67 241	97,0	108	47,6
Nagykállói	9	2	518	46 058	98,9	89	22,8
Nyírbátori	20	2	696	45 204	98,5	65	29,2
Nyíregyházi	9	1	539	142 251	99,5	264	87,3
Tiszavasvári	10	3	479	37 888	98,0	79	-
Vásárosnaményi	27	1	568	32 038	97,3	56	34,3
Összesen	229	20	5 936	581 623	98,6	98	45,9
Észak-Alföld							
Összesen	389	56	17 729	1 541 818	98,6	87	43,5

Forrás XVIII. Melléklet: KSH (2004): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH

Forrás XIX. Melléklet: KSH (2005): Jász-Nagykun-Szolnok Megye Statisztikai Évkönyv, Budapest, KSH